

dpt.
EDUCATION

Sociale netwerksites in het onderwijs?

PROMOTOR

W. HUSTINX

INFORMATICA

NIELS LAUWERS & MICHELLE VAN CASTEREN

ENGELS – INFORMATICA & PKV – PO

ACADEMIEJAAR 2009-2010

dpt.
EDUCATION

Sociale netwerksites in het onderwijs?

PROMOTOR

W. HUSTINX

INFORMATICA

NIELS LAUWERS & MICHELLE VAN CASTEREN

ENGELS – INFORMATICA & PKV – PO

ACADEMIEJAAR 2009-2010

Voorwoord

Door de toenemende populariteit van sociale netwerksites en onze persoonlijke interesse in dit nieuwe fenomeen vonden we het interessant om dit actuele onderwerp aan te kaarten.

De uitwerking van dit eindwerk is tot stand gekomen door de samenwerking van Niels Lauwers en Michelle Van Casteren. We hebben gekozen om het eindwerk samen te doen zodat het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken benaderd kon worden.

Samen hebben we veel tijd en energie in dit eindwerk gestoken. Maar we beseffen dat de uitwerking hiervan niet mogelijk was geweest zonder de hulp van een aantal personen.

Daarom willen we onze promotor mijnheer Hustinx bedanken voor de uitzonderlijke begeleiding. Tevens willen we ook de leerlingen, leerkrachten en directie van het Sancta Maria Instituut te Aarschot bedanken voor de nodige support en medewerking die zij hebben verleend tijdens het uitvoeren van ons onderzoek. Tenslotte zouden we ook nog Greet Verhulst willen bedanken voor het nalezen van ons eindwerk.

Veel plezier met het lezen,

Niels Lauwers
Michelle Van Casteren

Inhoudsopgave

DEEL 1: theoretisch kader

1	Wat is een netwerk?	6
2	Wat zijn sociale netwerksites?	6
3	Wat zijn de voordelen van sociale netwerksites?	8
4	Profielen	8
4.1	Virtual ID	9
5	De risico's van sociale netwerksites	9
6	Mogelijkheden in kader van web 3.0	10
6.1	Web 3.0 en sociale netwerksites	11
7	Interessante cijfergegevens	12
8	Andere sociale netwerksites	12
9	Connectivisme	12
9.1	Principes van het Connectivisme	13
9.2	Elementen van het Connectivisme	15
9.3	Tegensprekers van het Connectivisme	17
9.4	Connectivisme en sociale netwerksites	17
10	Bibliografie	19

DEEL 2: onderzoeksmethodiek

1	Onderzoeksmethodiek	21
1.1	Kwantitatief onderzoek – enquête	21
1.2	Kwalitatief onderzoek – interview	22
1.3	Resultaten	22

DEEL 3: bespreking onderzoeksresultaten

1	Kwantitatief onderzoek	23
1.1	Leerkrachten	23
1.1.1	Profiel leerkrachten	23
1.1.2	Bespreking resultaten	24
1.2	Leerlingen	31
1.2.1	Profiel leerlingen	31
1.2.2	Bespreking resultaten	32

2	Kwalitatief onderzoek.....	40
2.1	Interview leerkrachten en leerlingen.....	40
2.1.1	Interview	40
3	Besluit.....	44
4	Bijlagen.....	45
5	Bibliografie.....	46

Inleiding

Facebook kan een enorm krachtig medium zijn, maar kunnen we dit ook gebruiken in het onderwijs? Door de groeiende populariteit van deze netwerksite en de opkomst van een nieuwe leertheorie, het connectivisme, vonden we het nuttig om een onderzoek uit te voeren. In dit onderzoek hebben we onderzocht of het mogelijk is om deze sociale netwerksite in de school en het lesgeven te integreren. We hebben hiervoor zowel leerkrachten als leerlingen ondervraagd.

Zou het niet gemakkelijk zijn als alle communicatie van leerkracht naar leerling via Facebook zou verlopen? Zou het niet fijn zijn om als klas een Facebook pagina te hebben en zo te kunnen communiceren en te discussiëren met andere klassen? Als we Facebook in de les gebruiken is dit dan didactisch verantwoord? Kunnen we Facebook door andere online leerplatformen, zoals Moodle of BlackBoard, vervangen? Dit zijn enkele vragen waar we een antwoord op hebben gezocht. De algemene probleemstelling: "Hoe kunnen we Facebook in het onderwijs integreren?".

In het eerste deel van onze thesis nemen we u mee door een theoretisch kader, waarin de nieuwe leertheorie wordt voorgesteld. Ook leggen we verschillende begrippen in het kader van netwerksites uit.

In het tweede deel van onze thesis doen we onze onderzoeksmethodiek uit te doeken. Ook kunt u lezen hoe we te werk zijn gegaan en hoe het onderzoek zowel kwantitatief als kwalitatief verlopen is.

In het laatste deel worden de kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksresultaten met elkaar en onze persoonlijke verwachtingen vergeleken. Ook schetsen we een algemeen besluit van de uitkomst van het onderzoek.

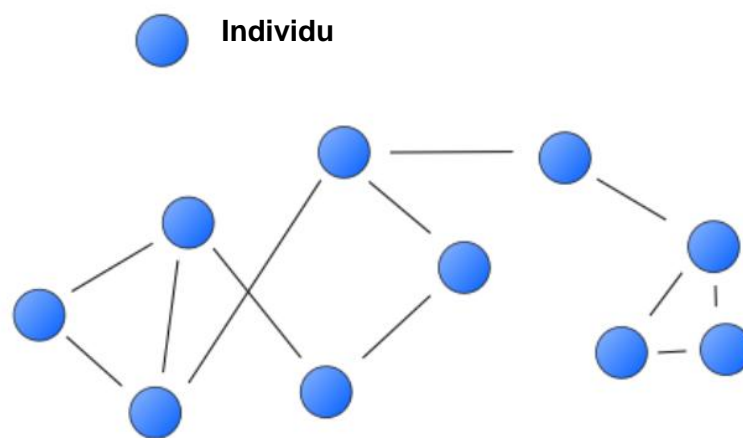
Een aanrader voor de schoolgemeenschap, toekomstige leerkrachten en studenten. Wij wensen u veel leesplezier en verzekeren u van een verassend resultaat.

Deel 1

Theoretisch kader

1 Wat is een netwerk?

Een netwerk is een geheel van entiteiten of dingen die met elkaar in verbinding staan. Het soort verbinding kan men onderverdelen in twee soorten. De eerste soort is concreet en tastbaar. We noemen dit een fysiek netwerk. Voorbeelden van een fysiek netwerk zijn het wegennet of het kabelnetwerk. Een abstract netwerk is het tegenovergestelde van een fysiek netwerk, bijvoorbeeld een sociaal netwerk. Dit is een netwerk van mensen of een groep mensen. Deze groep mensen is erg variabel en gaat van organisaties die vaak samenwerken tot mensen die elkaar kennen. Tegenwoordig is het sociaal netwerk een begrip geworden. Het verandert de manier waarop mensen met elkaar communiceren (Wikipedia, 2009).

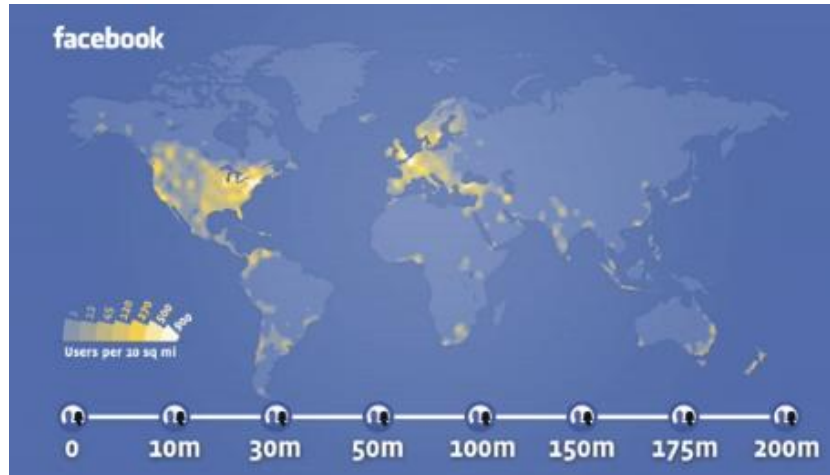

Figuur 1: schematische voorstelling van een sociaal netwerk.

2 Wat zijn sociale netwerksites?

Sociale netwerksites zijn websites die gebruikers een profiel laten aanmaken, die ze dan vervolgens kunnen koppelen aan andere profielen van vrienden en familie. Dit benadrukt meteen het sociale gebeuren van dergelijke websites. Er bestaan verschillende netwerksites die elk hun eigen troeven hebben. De meest gekende in ons land zijn Netlog en Facebook. Wanneer de gebruiker een profiel (account) heeft aangemaakt kan deze d.m.v. een gebruikersnaam en een paswoord inloggen op de website. Eenmaal ingelogd kan de gebruiker de profielen van andere mensen bezoeken en koppelen aan zijn profiel door de gebruiker als vriend toe te voegen. Zo komt men in contact met andere gebruikers, we spreken hier van “netwerken”. De functionaliteiten op een profiel zijn uiteenlopend en verschillen van netwerksite tot netwerksite. Hedendaagse sociale netwerksites gaan veel verder dan dat. Je kan foto's, video's, ideeën, emoties en nog veel meer uploaden en delen met vrienden, familie maar ook onbekenden. Sociale netwerksites bestaan niet zonder jou, de gebruiker. Daarom zijn de meeste netwerksites gratis. Wanneer een netwerksite populair wordt gebeurt het wel eens dat je voor bepaalde diensten moet betalen. Vaak gebeurt dit in de vorm van betaalsms'en of via een lidmaatschap. Het aanmaken van een profiel blijft meestal gratis. Onder meer door deze verschillende mogelijkheden zijn de websites zo populair. Vooral Facebook kent het laatste jaar een enorme groei aan belangstelling (Wikipedia, 2009).

Momenteel telt de sociale netwerksite Facebook meer dan 350 miljoen gebruikers. Dat is een aanzienlijke stijging aangezien er twee jaar geleden, in 2007, slechts 47 miljoen gebruikers geregistreerd waren. Op onderstaande kaart is een duidelijke intensiteit van gebruikers te zien in Amerika en Europa. Daaruit kunnen we concluderen dat Facebook vooral populair is bij de Westerse cultuur (Marck Zuckerberg, 2009).

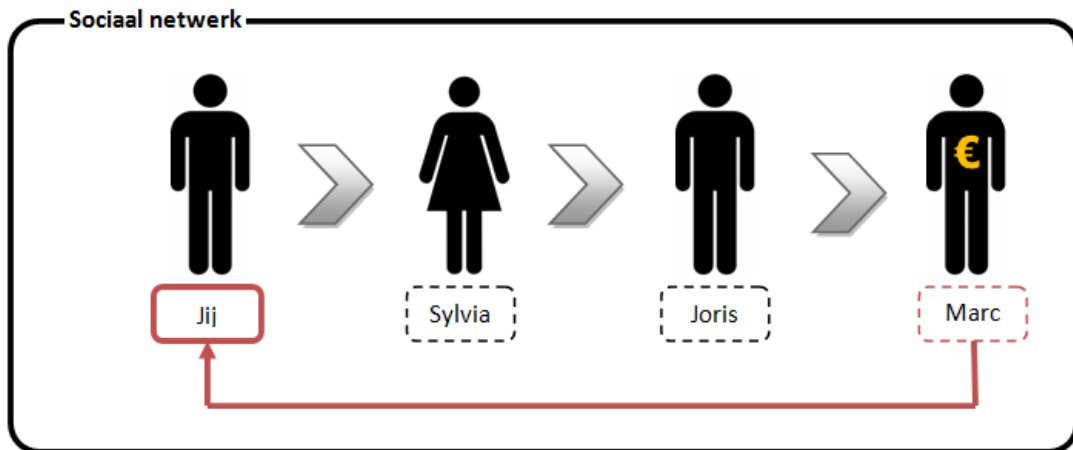
Figuur 2: Facebook gebruikers wereldwijd.

Opmerkelijk is dat Facebook aanzienlijk minder populair is in China. Met een populatie van ruim 1,3 miljard hebben de Chinezen hun eigen netwerksites opgericht. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk in de culturele verschillen. Ook de taal en de wetgeving spelen een belangrijke rol. Hierdoor is het Amerikaanse Facebook verdrongen door talloze andere netwerksites die de Chinese bevolking meer aanspreekt. Het bedrijf CR-Nielsen heeft in een publicatie aangetoond dat de netwerksite 51.com de populairste netwerksite in China is. Deze netwerksite is vergelijkbaar met Facebook en behaalt ongeveer 14 miljoen unieke bezoekers per week (Alvin Foo, 2009).

3 Wat zijn de voordelen van sociale netwerksites?

Via een netwerk krijg je veel voor mekaar. Denk maar aan een brief versturen of je huis voorzien van elektriciteit. Dit gebeurt allemaal via een bepaald netwerk. Netwerken met mensen helpen ons om nieuwe vrienden te ontmoeten, een baan te vinden of zelfs een partner te ontmoeten.

Een uitgewerkt voorbeeld (figuur 3): Jij kent Sylvia, ze is een goede vriendin van jou. Sylvia kent Joris. De vriend van Joris, Marc, heeft een job voor jou.

Figuur 3: voorstelling sociaal netwerk.

Ook al kende jij Marc niet, door je eigen sociale netwerk heb je hem leren kennen en heeft hij je een job aangeboden. Zo werkt het ook met het ontmoeten van nieuwe vrienden of het vinden van een partner. Het nadeel bij sociale netwerken in het echte leven is dat de meeste connecties tussen mensen verborgen zijn. Je netwerk kan dus veel potentieel hebben, maar het is pas efficiënt als je de connecties en de mensen erin kan zien. Dit probleem wordt opgelost door een sociale netwerksite die jouw sociale netwerk in kaart brengt en visualiseert. Wanneer je een persoon op een sociale netwerksite vindt kan je deze als vriend toevoegen waardoor deze zichtbaar is in jouw netwerk. Er ontstaat dus een connectie tussen twee gebruikers en beide gebruikers maken deel uit van dat netwerk. Anderen kunnen deze connectie of 'vriendschap' ook zien. Hierdoor is het makkelijker om contact op te nemen met anderen.

4 Profielen

Een profiel bevat je personalia, je foto's, je interesses en hobby's. Er wordt vaak gevraagd om een persoonlijke tekst te typen die dan op je profiel verschijnt wanneer anderen je pagina bezoeken. De profielen op een netwerksite zijn van groot belang. Zonder profielen zou er geen netwerk bestaan. Het internet verlaagt de drempel om contacten te leggen. Een profiel biedt veel voordelen. Zo kan je al heel wat te weten komen over iemand zonder met hem te spreken. Wanneer je een profiel bezoekt kan je ervoor kiezen om een bericht achter te laten in het gastenboek (guestbook). Wat je in het gastenboek typt is zichtbaar voor iedereen. Op de website van Facebook noemt dit een "Wall". Je plakt als het ware een boodschap op de muur van een persoon. Iedereen kan deze boodschap dan lezen. Indien je dit niet wenst kan je een privébericht sturen. Dit is een bericht dat enkele de gebruiker

zelf kan lezen. De communicatie bestaat dus uit het verzenden en ontvangen van boodschappen. Of je antwoordt op een bericht kies je zelf. Vele netwerksites bieden ook een chatdienst aan, dit maakt de communicatie interactief. De communicatie via een netwerksite gebeurt snel en informeel, is gebruiksvriendelijk en efficiënt. De basis wat je met een profiel kan doen is overal ongeveer hetzelfde. Je kan foto's en video's uploaden (en beoordelen/commentaar op geven), berichten achterlaten in een gastenboek, polls beantwoorden, verjaardagen opslaan in een kalender, ... De mogelijkheden zijn oneindig. Het zijn net de verschillen in netwerksites die ze zo populair maken.

4.1 Virtual ID

Een virtual ID is in het correct Nederlands een virtueel paspoort. Op bijna alle sociale netwerksites moet men een virtual ID invullen om te kunnen participeren. De eigenlijke bedoeling van een virtueel paspoort is dat andere personen op de sociale netwerksite meteen al jouw gegevens kunnen zien. In één oogopslag weet iedereen je naam, woonplaats, geboortedatum, nickname, liefdesstatus en in sommige gevallen je e-mailadres en telefoon of gsm nummer. Er is een foto gelinkt aan je ID, je beslist natuurlijk zelf welke foto's je upload, maar iedereen kan deze foto's bekijken. Voor Facebook is dit iets ingewikkelder. Op Facebook heb je ook een virtual ID, maar dit kan enkel bekeken worden door de personen die actief zijn in jouw netwerk ('vrienden' genoemd). Vooraleer iemand jouw gegevens kan opvragen moet jij deze aanvraag accepteren. Deze aanvraag kan je dan naar voorkeur bevestigen of afwijzen. Wanneer je het vriendschapsverzoek negeert kan deze persoon jouw virtual ID en de rest van je activiteiten op de sociale netwerksite niet bekijken. Zo creëer je een vriendenbestand met mensen die jij persoonlijk hebt geaccepteerd.

5 De risico's van sociale netwerksites

Aan alles zijn risico's verbonden dus ook aan de vele populaire netwerksites zoals: Facebook, Netlog, MySpace en vele anderen. Wij mensen zijn van nature uit heel sociaal, de drang om nieuwe mensen te ontmoeten zit dan ook in onze genen. En bij niemand is deze drang sterker dan bij onze hedendaagse jeugd. De sociale netwerksites hebben voor hen de plaats ingenomen van de winkelcentra. Facebook, MySpace en Netlog zijn nu de favoriete hangplek voor jongeren (Foley, 2009).

Het is nu makkelijker dan ooit te voren om op internet informatie uit te wisselen op de bovenstaande sites. Hierdoor kunnen dan ook de meest persoonlijke gedachten en digitale foto's van een tiener in minder dan een seconde openbaar worden. Hier hangen natuurlijk risico's aan vast. En deze worden niet altijd even serieus genomen.

Nu pas beginnen we de mogelijke risico's te begrijpen van de internetcriminelen en vele andere belagers die zich bezighouden met het uitpluizen van sociale netwerksites. Het is zo dat alles wat je nu op deze sociale netwerksites plaatst, je jaren kan achtervolgen. Als men zich aanmeldt bij een universiteit of zelfs een bedrijf, kunnen die gegevens die jaren terug zijn gepost terug bovenkomen. Je naam intypen in Google, meer is er niet nodig om al die vroegere foto's of berichten terug boven te halen. Een steeds groter aantal werkgevers en universiteiten kijken op sociale netwerksites als onderdeel van hun selectieprocedure voor de openstaande baan of studiebeurs.

Je moet niet enkel oppassen met wat je over jezelf schrijft, ook moet je opletten met wat anderen over jou schrijven. Het gebeurt wel vaker dat een ex-vriend of vriendin of zelfs een pestkop van je school, op deze sociale netwerksites een neppagina aanmaakt om jou in een slecht daglicht te stellen. Een andere tactiek is het plaatsen van persoonlijke gegevens op pornografische websites.

Sommige mensen gaan er van uit dat persoonlijke informatie enkel kan gelezen worden door goede vrienden. Maar iedereen, meer dan 700 miljoen internetgebruikers over heel de wereld, kan deze pagina's bekijken. En dat doen ze zeker! Vaak met ernstige gevolgen (Foley, 2009).

6 Mogelijkheden in kader van web 3.0

Voor we het gaan hebben over web 3.0 is het niet meer dan normaal dat we ook even web 1.0 en web 2.0 gaan kaderen.

Web 1.0 situeert zich tussen 1994 en 2004, het internet was een grote informatiebron. Men kon informatie opzoeken via een URL, websites werden gemaakt door webmasters en voorzien van inhoud door de webredacteurs. De internetgebruiker was de passieve consument van deze informatiebron.

Vanaf 2004 tot nu spreken we over web 2.0. Bij web 2.0 ligt de nadruk iets meer op het communiceren en participeren op sociale netwerken, overal je mening verkondigen, samenwerken op Google Docs enz.

Enkele concrete voorbeelden van web 2.0 zijn:

- Chatrooms (Chat to be)
- Weblogs (Blogger)
- Webvideo (YouTube)
- Foto's delen (Flickr)
- Sociale netwerken (Facebook, Twitter, Netlog)
- Virtuele werelden (Second Life)
- ...

Bij web 2.0 ontstaan er als het ware virtuele gemeenschappen, de internetgebruiker is een actieve consument en eveneens het product.

Web 3.0 begint stilaan zijn intrede te maken op het internet. Over wat web 3.0 nu precies zal worden, daar is nog heel wat discussie over. Het begint met de vaststelling dat de gewone manier van opzoeken via een trefwoord in een zoekmachine niet meet volstaat. Eén ding is zeker, het internet moet intelligenter worden (Jacobs, 2008).

Het is dus de bedoeling dat het internet de inhoud van de website gaat begrijpen. Het internet is dan meer en meer in staat om voor de gebruiker te gaan denken. Het internet gaat verschillende data combineren waardoor het in staat is om de gebruiker relevante suggesties en adviezen aan te bieden. Web 3.0 vervult hiermee een betekenisvolle rol voor de gebruiker.

Voorbeeld: Het internet weet dat jij elke vrijdagavond Chinees eet. Maar het internet merkt op dat het Chinees restaurant die betreffende vrijdagavond niet open is i.v.m. verbouwwerken. Het internet suggereert daarom om pizza te halen bij de dichtstbijzijnde pizzeria. Pizza's zijn immers net zo duur als Chinees en tevens weet het internet via jouw virtual ID dat je ook graag pizza lust.

Wat staat ons dan allemaal in de toekomst te wachten? Volgende punten kunnen hier al enigszins een antwoord op geven.

- De intelligentie van het internet en alles wat daar bij hoort gaat toenemen. Artificial intelligence komt nu heel erg dichtbij met de toenemende kunstmatige intelligentie.
- Onze identiteit is geen geheim meer, maar iedereen behoudt wel de controle in hoeverre ze hun identiteit vrij geven.
- Sociale netwerken zullen meer naar elkaar toegroeien en uiteindelijk samenvloeien tot iets nieuws (Selles, 2008).

6.1 Web 3.0 en sociale netwerksites

De bedoeling van Web 3.0 is dat het internet jou gaat leren kennen en begrijpen. Het gaat in jouw plaats denken en je suggesties geven over alles wat je zou kunnen interesseren. Met bovenstaand voorbeeld waar het internet je voorstelt om pizza te gaan eten in plaats van Chinees kunnen we ons al een beeld vormen van wat er ons te wachten staat.

We kunnen nu al enkele elementen op Facebook linken met Web 3.0. Op de startpagina worden in de rechterbalk vrienden voor jou gepresenteerd. Facebook zoekt deze personen via de mensen met wie je al bevriend bent. De software onderzoekt zelf linken tussen deze personen en gaat er van uit dat je deze mensen misschien kent.

Facebook gaat er jou ook aan herinneren als één van jouw vrienden verjaart, op die manier vergeet je nooit nog een verjaardag, en kan je iedereen op tijd een gelukkige verjaardag wensen. Via Web 3.0 is het mogelijk dat websites zich gaan focussen op jouw interesses, doen en laten. Wanneer je regelmatig je statusupdate wijzigt en de woorden "Hasselt" en "auto" gebruikt, kan de site een alternatieve route suggereren, je waarschuwen voor flietscamera's of wegenwerken en je het goedkoopste dichtstbijzijnde tankstation voorstellen.

Het web gaat als het ware constant in functie van ons doen en laten fungeren. Onderstaande voorbeelden scheppen nog een beeld van wat binnenkort eventueel mogelijk zou zijn.

- Facebook prijst kledingwinkels aan op basis van wat jij op vele foto's draagt.
- Facebook meldt jou wanneer die lasagne die jij zo graag eet in promotie staat in de winkel.
- Je verveelt je? Facebook maakt een snelle opsomming over wat je vrienden vanavond gaan doen.
- Jouw post: "Ik voel me te dik!" en Facebook stelt een dieet voor op basis van wat jij graag eet.

Wat de toekomst brengt voor Web 3.0 blijft voorlopig koffiedik kijken. Het staat nog in zijn kinderschoenen maar belooft een ware revolutie te worden op vlak van internet. Tegelijkertijd wekt Web 3.0 ook vragen op. Wat met onze privacy? Mag er zomaar persoonlijke informatie gedeeld worden? Moeten we op de hoogte gesteld worden van wat er met die informatie gebeurt? Is het louter om ons te informeren of hebben bedrijven hier ook een vette kluif aan? Een pasklaar antwoord op deze vragen hebben we voorlopig niet. Men moet afwachten en de technologie van het internet, die continue blijft vernieuwen, blijven opvolgen.

7 Interessante cijfergegevens

De sociale netwerksite Facebook telde in 2008 1.021.680 Belgische leden. Daarmee is Facebook het derde grootste sociale netwerk op het Belgische internet na Netlog en MySpace. Netlog heeft 2.5 miljoen Belgische gebruikers en is hiermee het grootste sociale netwerk in ons land. Facebook is momenteel het sterkst groeiende: begin 2008 telde de site nog maar 200.000 leden. Facebook richt zich eigenlijk vooral tot volwassenen, terwijl Netlog zich meer tot de jeugd richt. De leeftijd van de Netlog gebruikers varieert dan ook tussen de 14 en 30 jaar. Volgens Facebook heeft 15,7% van de Belgische bevolking een virtual ID op hun site. In de top-100 staat ons land daarmee op de elfde plaats (Belgian Cowboys, 2008).

8 Andere sociale netwerksites

Er bestaan honderden sociale netwerksites. We vergeten soms dat er ook anderen zijn buiten Facebook en Netlog. De meeste netwerksites richten zich op een bepaalde doelgroep. MySpace richt zich bijvoorbeeld op artiesten en legt de focus op muziek. Hyves is dan weer erg populair in Nederland en vergelijkbaar met Netlog. LinkedIn is een zakelijke netwerksite die de mogelijkheid biedt om online te solliciteren en waar je kan zoeken naar een baan. Netwerksites zoals Gaydar en GAYlog richten zich op holebi's.

9 Connectivisme

Samen met sociale netwerksites ontstaat er langzaamaan een nieuwe leerstroming die we kunnen linken aan het onderwijs. Voor we deze nieuwe leerstroming bespreken is het van belang te weten wat de voorbijgaande leerstromingen zoals het behaviorisme, cognitivisme en constructivisme betekenen.

Het behaviorisme (Ivan Pavlov) richt zich uitsluitend op duidelijk waarneembare gebeurtenissen. Het gaat hier voornamelijk over gedragingen, gedachtes en gevoelens die objectief waarneembaar zijn. Er wordt dus geen aandacht besteed aan wat er zich in de hersenen afspeelt. Het stelt dat mensen door middel van conditionering (leren door herhaling) kunnen leren. Gedrag is niet meer dan een prikkel gevolgd door een reactie op diezelfde prikkel. Het cognitivisme (Jean Piaget) is een verzamelbegrip voor vaardigheden en geestelijke vermogens, zoals het probleemoplossend denken en de vaardigheid om informatie te kunnen verwerken. Er wordt meer vertrouwen gegeven aan de capaciteiten van de mens. Alle processen waardoor mensen kennis kunnen verkrijgen, verwerken en behouden behoren tot het cognitivisme. Het bestudeert bovendien ook de verwerkingsprocessen in ons brein. Het constructivisme (Lev Vygotsky), dat een tegenreactie op het behaviorisme is, komt voort uit het cognitivisme. Deze leerstroom vergelijkt onze hersenen met een zwarte doos (*the black box*), omdat men nooit met zekerheid kan weten wat er zich in afspeelt. Deze leerstroming gaat er van uit dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor de kennis die ze creëren op basis van de reeds opgedane kennis en hier steeds op verder bouwen (Van der Wal, 2006).

Al deze leerstromingen focussen zich voornamelijk op het verwerven van nieuwe kennis en de wijze waarop die gebeurt. Maar wat als deze verworven kennis dynamisch is? Wat we vandaag leren is al verouderd tegen morgen. Onze kennis is daarom niet statisch. Vanuit deze gedachte heeft George Siemens (figuur 4) een nieuwe leertheorie ontwikkeld die zich niet op de statische eigenschap van kennis richt, maar net op de dynamiek van de

vernieuwde kennis die we telkens verwerven. Dit is heel typerend aan een netwerksite zoals Facebook. De inhoud van een sociale netwerksite is geen enkele seconde hetzelfde. Gebruikers voegen constant nieuwe informatie toe aan het netwerk. De pagina verandert bovendien optisch wanneer de gebruiker de sociale netwerksite gebruikt (Paul, 2007).

Figuur 4: George Siemens.

9.1 Principes van het Connectivisme

Volgens Siemens spelen zich belangrijke principes en trends af. In het Connectivisme is het belangrijk dat cognitie en emotie geïntegreerd zijn. Deze twee beïnvloeden elkaar. Wanneer men één van deze twee uitsluit, wordt een belangrijk aspect van hoe men leert uitgesloten. Het einddoel van leren is je mogelijkheden vergroten. De competenties die je leert kunnen van verschillende disciplines zijn. Niets doen met de aangeleerde kennis is niet leren. Er is de trend dat lerenden zich bewegen tussen de variatie van disciplines tijdens hun leven. Het kan zelfs dat deze discipline niets te maken heeft met een eerder verworven discipline. Zo kan bijvoorbeeld een afgestudeerd chirurg beslissen op een computerwinkel te openen. Daarnaast heerst er in onze samenleving steeds meer een informele sfeer. Dit is zeer goed merkbaar op netwerksites zoals Facebook, maar ook de manier waarop we algemeen met elkaar communiceren in e-mails, tijdens instant messaging en zelfs wanneer we in dialoog gaan met anderen om ons heen is er een duidelijke afname van formele communicatie. Het informeel leren is gericht op omstandigheden die niet op leren gericht zijn. We halen het merendeel van onze kennis niet meer uit (school)boeken, maar ook uit onze omgeving. Leren wordt steeds meer beschouwd als een proces dat continu in ontwikkeling is. Leren en werken gaan samen omdat je leert uit de situaties die altijd veranderen. Bovendien past de huidige technologie ons brein aan. We beschikken over zoveel diverse technologische middelen die vorm geven aan ons denken dat we ook op een andere manier gaan denken. Momenteel wil iedereen overal en altijd bereikbaar zijn. Op onze mobiele telefoons maken we gebruik van e-mail, Windows Live Messenger, Facebook, Netlog en vele andere applicaties waardoor we in contact blijven met anderen. Recente advertenties bevestigen dit fenomeen.

Waar je ook bent, Windows gaat met je mee

Deel de leukste of meest bijzondere momenten in je leven met je vrienden en familie. Je wilt de laatste belangrijke nieuwtjes toch ook direct delen? Met je Windows phone blijf je altijd in contact met de mensen om wie het gaat.

Figuur 5: advertentie Windows Mobile.

Verschillende operatoren zien hier een commerciële opbrengst en bieden de diensten om sociale netwerksites te gebruiken gratis aan door ze te integreren in abonnementen of herlaadkaarten. (Van Leemputten, 2009)

TempoMusic
Bestel nu en krijg een max aan voordelen!

5000 gratis sms's
+300 sessies op Netlog/Facebook gratis met je gsm

bij elke herlaadbeurt van 15€, cool!

Er staat nog geen belwaarde op de kaart die we je toesturen. Na je eerste herlaadbeurt van minstens 15 € worden de hierboven vermelde voordelen geactiveerd.

Enkel indien je online je gratis kaart bestelt

+ Promo!
tot **120€**
belwaarde gratis

+ € web deal
tot **30€**
extra belwaarde gratis

Bestel je gratis kaart

Figuur 6: advertentie Mobistar.

Dan is er ook nog de toegenomen belangstelling voor kennismanagement. Deze komt voort uit de veronderstelling dat de organisatie en het individu beiden lerende organismen zijn. Een bedrijf neemt zo mensen in dienst met een verschillende achtergrond (opleiding, niveau, relaties, geardeerd enz.) om een zo divers mogelijk personeel te verkrijgen die op hun beurt een waaier van mogelijkheden en visies bieden. Tenslotte zijn vele processen, zoals de cognitieve informatieverwerking, in het verleden behandeld door leertheorieën zoals het cognitivisme en het constructivisme. Deze leertheorieën kunnen nu worden ondersteund door technologie. Overigens worden know-how en know-what verrijkt door know-where; weten waar je de benodigde kennis kan terugvinden. Uit al deze vaststellingen kan een algemene definitie worden afgeleid:

Connectivisme is de integratie van de principes die voortkomen uit chaos, netwerk, complexiteit en zelforganisatietheorieën.

Zoals eerder geschreven is leren een proces dat zich overal en altijd afspeelt. Wanneer we dit naar onderwijs, en meer specifiek jongeren, toetrekken kunnen we zeggen dat deze vooral leren op plaatsen zoals de school, de natuur, de stad en zelfs thuis. Leren kan ook binnen een organisatie. De focus bij het leerproces ligt vooral bij het verbinden van informatie en het vastliggen van connecties tussen diverse onderwerpen. Zo kan men steeds meer leren. Volgens het Connectivisme worden onze beslissingen genomen op basis van snel dynamische informatie. Het spreekt voor zich dat hoofdzaak kunnen onderscheiden van bijzaak hier erg belangrijk is. Hierdoor mogen we ook niet vergeten dat beslissingen die eerder zijn genomen op basis van bepaalde informatie kunnen veranderen, aangezien die informatie niet statisch is (van der Heijden, 2007) (Zoutendijk, 2009).

Siemens formuleerde enkele belangrijke competenties die nodig zijn voor dit nieuwe leren:

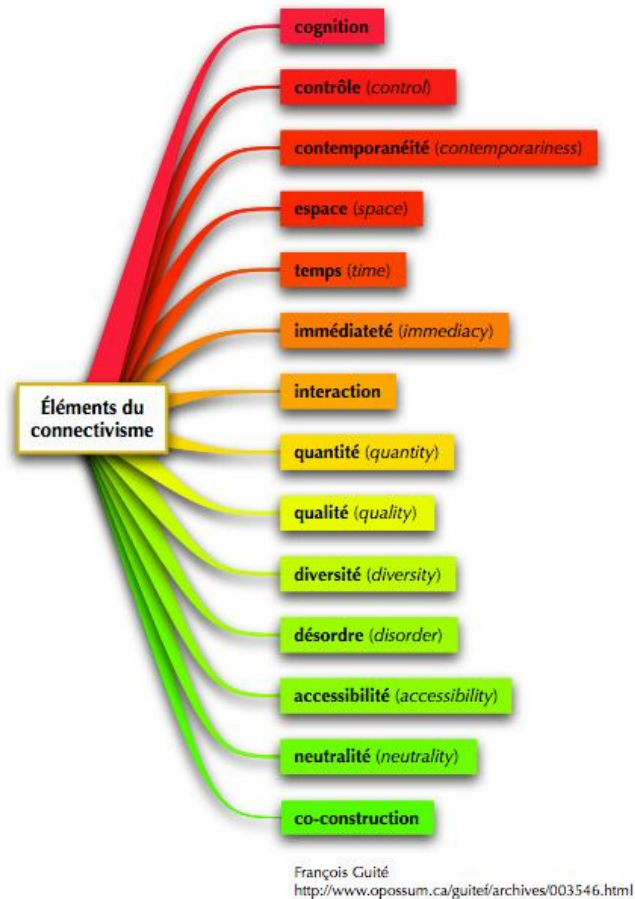
- Patronen herkennen;
- Contacten leggen;
- Mens zijn in een digitale omgeving;
- Geconcentreerd blijven in een wereld vol afleiding;
- Betekenis kunnen geven en afleiden;
- Onzekerheid en kortstondige zekerheid accepteren;
- Filteren;
- Valideren van kennis en informatie op basis van context;
- Authenticeren en evalueren;
- Kritisch en creatief denken;
- Navigeren in een kennislandschap;
- Contextgevoeligheid.

(Ton, 2006)

9.2 Elementen van het Connectivisme

François Guité is een Engelse professor in een internationaal opvoedingsprogramma in Québec. Gefascineerd door de pedagogie gaat hij steeds op zoek naar nieuwe ontwikkelingen. Hij richtte een werkgroep op rond de pedagogische grondslagen, werkte een tijd in de privésector maar kwam terug naar het onderwijs. Sinds november 2008 werkt hij voor het Centre de Transfert pour la Réussite Éducative du Québec (CTREQ), waar hij een nieuw project, le Réseau d'Information pour la Réussite Éducative (RIRE), coördineert (Guité, François Guité, 2009).

Guité geeft op zijn website zijn opvatting van het Connectivisme weer. In onderstaande paragrafen bespreken we zijn visie op het Connectivisme, onderverdeeld in veertien elementen (figuur 7).

Figuur 7: elementen van het connectivisme.

De cognitie: door de hersenen te verlichten van de zware taak om alle kennis te memoriseren, kent het meer tijd toe aan de reflectie en de actie daarop.

De controle: de gebruiker heeft een grotere controle van het instrument en beschikt over een grote autonomie van keuzes.

De gelijktijdigheid: Connectivisme evolueert niet alleen mee met de technologie, maar ook met de actualiteit en het collectief denken. Zich bewust zijn van de sociale omgeving en aan de individuele keuzes die je maakt.

De ruimte: het breidt de individuele gedachte uit over het hele sociale netwerk.

De tijd: alle vastgelegde informatie zorgt ervoor dat het verleden voortdurend in handbereik is. Het verleden is tegelijkertijd het heden.

De nabijheid: de informatie is meteen toegankelijk en talrijk, maar er is minder tijd om hierover na te denken.

De hoeveelheid: de hoeveelheid van informatie overschrijdt de opslagcapaciteit van onze hersenen. Probeer de informatie te sorteren en te filteren.

De kwaliteit: de kwaliteit van de informatie wordt hersteld door de bevoegdheid die iemand heeft om iets op te zoeken, of door tussenkomst van de gemeenschap.

De verscheidenheid: in tegenstelling tot ons sociaal netwerk, dat onze cultuur deelt, brengt de connectiviteit meer verschillende standpunten met zich mee.

De wanorde of chaos: er is informele informatie beschikbaar, in functie van onze gezamenlijke gedachten en intelligentie.

De toegankelijkheid: alle informatie is continu toegankelijk.

De neutraliteit: het internet stelt zich van vooroordelen vrij die geassocieerd kunnen worden met ras, godsdienst, uiterlijk, geardeerdheid enz. Al deze vooroordelen zijn niet zichtbaar via het internet.

De samenbouw of co-constructie: online netwerken dragen tot de co-constructie van kennis bij door gegevens te delen, te groeperen, statistieken weer te geven, pagina's te personaliseren enz.

(Guité, François Guité, 2008)

9.3 Tegensprekers van het Connectivisme

De nieuwe leertheorie staat nog in zijn kinderschoenen, daarom is er ruimte voor discussie. Plon Verhaegen is een tegenspreker van het Connectivisme. Hij vindt dat het Connectivisme geen leertheorie is, maar een pedagogische benadering. Verhaegen zegt dat het Connectivisme zich uitsluitend richt op datgene wat en waarom een leerling leert, en niet op gebied van instructie. Verder zegt Verhaegen dat de huidige leertheorieën nog steeds van toepassing zijn om deze nieuwe pedagogische benadering (het Connectivisme) te kunnen uitvoeren.

“De essentie van dit principe lijkt me dat het gaat om het gebruiken van kennis die je zelf niet paraat hebt terwijl je het bestaan en de bruikbaarheid van die kennis wél kent en er ook toegang toe hebt. En dat is natuurlijk niets bijzonders en staat los van de vraag of die kennis is opgeslagen in non-human appliances. Sinds mensenheugenis functioneren groepen volgens dit principe in allerlei sociale en maatschappelijke verbanden op basis van taakverdeling en kennisdistributie. De architect die een bouwproces leidt, koppelt de kennis van de metselaars, de timmerlieden, de elektriciens en vele anderen aan zijn eigen kennis op een manier dat hij toch kan zeggen: “Ik heb dat huis gebouwd”. Een belangrijk deel van zijn kennis bestaat voor dit doel uit kennis van wat al die mensen weten en kunnen en uit kennis die ze voor de uitvoering van het bouwproject al dan niet op zijn aanwijzing ontwikkelen.”

(Zoutendijk, 2009)

9.4 Connectivisme en sociale netwerksites

Het mag ondertussen duidelijk zijn dat het Connectivisme een nieuwe draaiing kan geven aan ons leerproces. De informatie die we vinden op sociale netwerksites is na enkele seconden al niet meer up-to-date. Elke seconde komt er nieuwe informatie bij en worden we geconfronteerd met een maatschappij die vluchtig is. In volgende paragrafen proberen we de kenmerken van het Connectivisme te koppelen aan sociale netwerksites.

Op sociale netwerksites is allerhande informatie terug te vinden door middel van een simpele zoekopdracht. We hoeven alle informatie niet meer te memoriseren, dat doet het internet voor ons. Alle informatie is binnen handbereik. De echte opgave bevindt zich in het kunnen terugvinden van de correcte informatie en deze informatie kritisch te kunnen beoordelen. Geloven we zomaar alles dat op sociale netwerksites wordt gepost? Grappen, sarcasme, leugens e.d. komen allemaal voor op deze netwerksites. Toch slagen we er in

om fictie te onderscheiden van non-fictie. De cognitie van het Connectivisme is in grote mate aanwezig bij sociale netwerksites.

De controle van een sociale netwerksite ligt volledig in de handen van de gebruiker. De opties, instellingen en profielmogelijkheden zijn zo uitgebreid dat men door het bos de bomen niet meer ziet. Men beschikt over een grote autonomie van keuzes en hier kunnen we bijzonder goed mee omgaan. We zijn selectief en onderscheiden hoofd- van bijzaak. We kunnen elkaar controleren en dat doen we ook. Gebruikers gaan regelmatig naar elkaars profiel kijken om op de hoogte te zijn van de laatste nieuwtjes.

Door sociale netwerksites zijn we altijd op de hoogte van elkaar maar ook van wat er zich afspeelt in de maatschappij. Gebruikers posten hun mening bij actuele onderwerpen, de media is volledig geïntegreerd in deze sociale netwerksites. Sociale netwerksites maken ons bewuster van onze sociale omgeving, het stimuleert ons om keuzes te maken en op te komen voor onszelf. Ook het collectief denken wordt aangemoedigd wanneer men actief bezig is op een sociale netwerksite. Samen zoeken naar oplossingen, een mening delen of discussiëren. Een sociale netwerksite biedt hier de ruimte voor. Onze individuele gedachten verspreiden we over het hele netwerk.

We hadden het al over de informatie die binnen handbereik en altijd ter beschikking is. De informatie is ook te allen tijde toegankelijk en in grote aantallen aanwezig. Elke minuut krijgen we nieuwe informatie doorgestuurd over een sociale netwerksite, we hebben minder tijd om hierover na te denken. Dat komt omdat de hoeveelheid van de informatie de opslagcapaciteit van onze hersenen overschrijdt. Gebruikers gaan individueel informatie automatisch sorteren en filteren om een overzicht te krijgen. De kwaliteit van de informatie die gepost wordt is ondergeschikt aan de bevoegdheid die iemand heeft om iets op te zoeken. Wanneer er foute informatie wordt gedeeld, zal de gemeenschap hierop reageren. Gebruikers voegen elkaar continu aan en verbeteren elkaar en zichzelf. Dit komt de kwaliteit van de informatie alleen ten goede. De grote verscheidenheid en diversiteit op sociale netwerksites brengt verschillende standpunten met zich mee. Gebruikers worden voorgesteld aan nieuwe ervaringen, denkwijzen, oplossingen e.d. zonder dat dit opgedrongen wordt. Het internet is neutraal en stelt zich vrij van vooroordelen rondom ras, godsdienst, uiterlijk of geaardheid. Deze zijn niet direct zichtbaar via het internet en kunnen de gebruik niet beïnvloeden in zijn leerproces.

Een sociaal netwerksite richt zich niet op 'ik' maar eerder op 'wij'. Er is een groot samenhangsgevoel. Ons netwerk is deels verantwoordelijk voor onze kennis. We bouwen samen voort op de kennis die we al bezitten en nieuwe informatie analyseren we samen. Tussen al deze chaos kan men spreken van gevoelens, gezamenlijk gedachten en intelligentie die wijzigt naarmate ons sociaal netwerk zich aanpast.

10 Bibliografie

Internet

- FOLEY, O., *Your security source*, internet, Your security Source, 2009-11-17, (<http://www.yoursecurityresource.com>).
- FOO, A. *Top 10 social networking sites in China*, internet, MOBIZ, 2009-11-18, (<http://mobchina.blogspot.com/2009/04/top-10-social-networking-sites-in-china.html>).
- GUITE, F., *Auteur information*, internet, François Guité, 2009-11-24, (<http://www.francoisguite.com/auteur/>).
- GUITE, F., *Conference connectivisme George Siemens*, internet, François Guité, 2009-11-24, (<http://www.francoisguite.com/2007/02/conference-connectivisme-george-siemens/>).
- JACOBS, L., *Web 1.0, 2.0, 3.0*, internet, Toll-net, 2009-11-25, (<http://www.toll-net.be/boek/web-10-20-30>).
- PAUL, *Connectivisme een nieuwe leertheorie*, internet, KnowledgeCafe, 2009-11-22, (<http://www.knowledgecafe.nl/2007/02/22/connectivisme-een-nieuwe-leertheorie/>).
- REDACTIE, *Netlog haalt 1 miljard pageviews per maand in België*, internet, Belgian Cowboys, 2009-11-17, (<http://www.belgiancowboys.be/socialmedia/267>).
- SELLES, P., *Wat is web 3.0*, internet, Marketing portaal, 2009-11-17, (<http://www.marketingportaal.nl/artikel/592/wat-is-web-30>).
- TON, *Knowing Knowledge*, internet, Proven Partners, 2009-11-24, (http://www.provenpartners.nl/weblog/archives/2006/10/knowning_knowled.html).
- VAN DER HEIJDEN, S., *Connectivisme*, internet, Spiegelogen Wikispaces, 2009-11-22, (<http://spiegelogen.wikispaces.com/Connectivisme>).
- VAN LEEMPUTTEN, P., *Gratis op Facebook en Netlog bij Mobistar*, internet, ZDNET, 2009-11-23, (<http://www.zdnet.be/news/103106/gratis-op-facebook-en-netlog-bij-mobistar/>).
- WIKIPEDIA, *Netwerk*, internet, Wikipedia Vrije Encyclopedie, 2009-11-18, (http://nl.wikipedia.org/wiki/Netwerk_%28algemeen%29).
- WIKIPEDIA, *Sociale netwerksite*, internet, Wikipedia Vrije Encyclopedie, 2009-11-18, (http://nl.wikipedia.org/wiki/Sociale_netwerksite).
- WIKIPEDIA, *Sociaal netwerk*, internet, Wikipedia Vrije Encyclopedie, 2009-11-18, (http://nl.wikipedia.org/wiki/Sociaal_netwerk).
- ZOUTENDIJK, M., *Connectivisme*, internet, Cocakoll Wikispaces, 2009-11-24 (<http://cocakoll.wikispaces.com/Connectivisme>).
- ZUCKERBERG, M., *200 Million Strong*, internet, Facebook, 2009-11-18, (<http://blog.facebook.com/blog.php?post=72353897130>).

Boeken

- VAN DER WAL, J., *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*, druk 3, Coutinho, 2006, 362 pagina's.

Deel 2

Onderzoeksmethodiek

1 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is opgesplitst in twee delen. Enerzijds zijn we op zoek gegaan naar kwantitatief cijfermateriaal door een online enquête op te stellen omtrent Facebook. Anderzijds hebben we een kwalitatief onderzoek d.m.v. een interview met enkele leerkrachten en leerlingen. De volledige resultaten van beide onderzoeken zijn hier eveneens terug te vinden.

Beide onderzoeksmethodieken worden in volgende paragrafen apart uitgelegd. Daarna zullen we de resultaten van elk onderzoek bespreken en deze met elkaar vergelijken.

1.1 Kwantitatief onderzoek – enquête

Met dit onderzoek willen we dus de activiteit en het gebruik van de sociale netwerksite Facebook meten zowel bij leerlingen als leerkrachten. We hebben enkel gekozen voor Facebook omdat deze bij beide groepen gekend zijn. Omdat Facebook bekender is bij oudere leerlingen hebben we besloten om het onderzoek wat betreft de leerlingen te laten doorgaan in het tweede jaar van de tweede graad en dit zowel in het ASO, BSO als TSO. In totaal hebben 140 leerlingen en 39 leerkrachten deze enquête online ingevuld.

De secundaire school waar dit onderzoek is uitgevoerd is het Instituut Sancta Maria te Aarschot¹. Deze secundaire school biedt verschillende richtingen aan in het ASO, BSO en TSO. We hebben hier dus gekozen voor alle leerlingen van het tweede jaar in de tweede graad en alle leerkrachten in de hele school.

We zijn begonnen met een brainstorm over welke vragen we willen stellen in deze enquête. Om structuur in het onderzoek te krijgen zijn de onderzoeksvragen opgesplitst in enkele segmenten, met name: algemeen, privacy en gebruik. De enquête omvat in totaal een dertigtal vragen.

Na het opstellen van de vragen zijn we op zoek gegaan naar een online toepassing voor de uitwerking van dit onderzoek. Hier hebben we gekozen voor *Thesis Tools Online Enquête* (<http://www.thesistools.com>), een gratis toepassing voor het maken en verspreiden van enquêtes en eindwerken. Deze website gaf ons de mogelijkheid een enquête aan te maken in twee verschillende versies (leerkracht en leerling). Nadat de enquête was opgesteld hebben we ervoor gezorgd dat de juiste URL verspreid werd onder de leerlingen en leerkrachten van de secundaire school. We hebben de hele groep twee tot drie weken de tijd gegeven om de enquête in te vullen.

¹ Vzw Instituut Sancta Maria Aarschot, Kardinaal Mercierstraat 10, 3200 Aarschot.
<http://www.sanctamaria-aarschot.be>

1.2 Kwalitatief onderzoek – interview

Zoals eerder al omschreven hebben we ons specifiek toegespitst op de sociale netwerksite Facebook. Na de enquête hebben we ook een rechtstreeks interview afgenomen. Bij dit interview werden leerkrachten en leerlingen apart bevraagd. Wanneer we een “live” interview afnemen ontstaan er discussies en meningsverschillen, die kunnen vaak heel interessant zijn, en dit levert interessante stof op voor het onderzoek. We zijn leerkrachten gaan selecteren van wie we met zekerheid wisten dat ze Facebook gebruiken. Om meerdere leerkrachten te kunnen interviewen gebruikten we een sneeuwbaaleffect. We vroegen de eerste drie leerkrachten wie we best nog kon interviewen, zij verwezen ons door naar collega’s die ook een Facebook account hadden.

We hebben buiten leerkrachten ook leerlingen geïnterviewd. We hebben één klas 6MRV klassikaal geïnterviewd, voor de rest hebben we willekeurige leerlingen uitgekozen en ondervraagd. Deze interviews zijn op band opgenomen en daarna uitgeschreven.

De school waar het interviewen plaatsvond is onze stageschool Sancta Maria Instituut te Aarschot. De leerkrachten daar zijn ons bekend en zullen daarom ook sneller medewerking verlenen. In deze school zijn er zowel ASO, TSO als BSO richtingen. 6MRV is een BSO klas, de andere leerlingen zijn willekeurig uit ASO en TSO uitgekozen.

Vooraleer we onze interviews en enquêtes konden uitvoeren moesten we brainstormen. Hoe kunnen we sociale netwerksites in het schoolgebeuren integreren? Wat wilden we weten? Welke vragen moesten we stellen? Eens we het eens waren over de vragen konden we beginnen met het onderzoek.

De interviews zijn tot in detail uitgeschreven, maar om de privacy van de personen in kwestie te bewaren hebben we andere namen gebruikt.

1.3 Resultaten

De resultaten van het onderzoek zijn terug te vinden in de bijlagen.

Deel 3

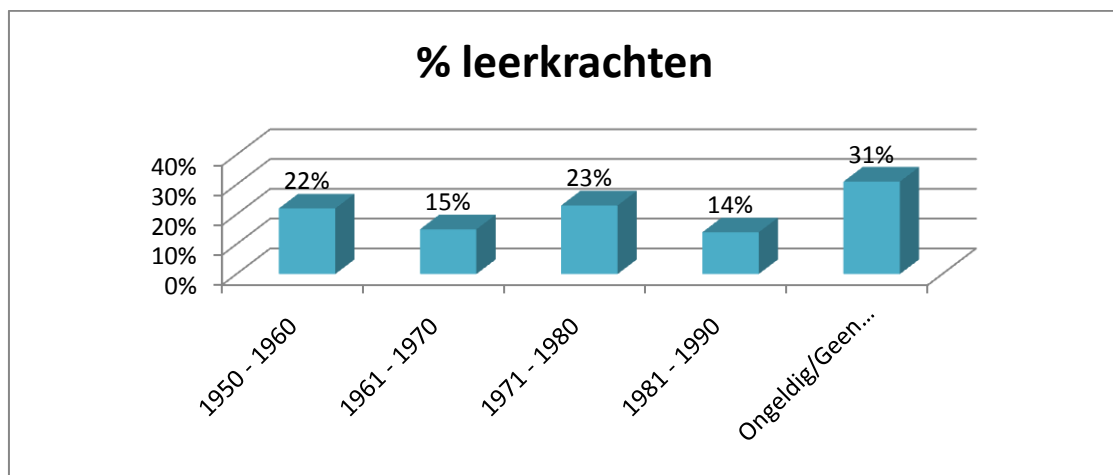
Bespreking onderzoeksresultaten

1 Kwantitatief onderzoek

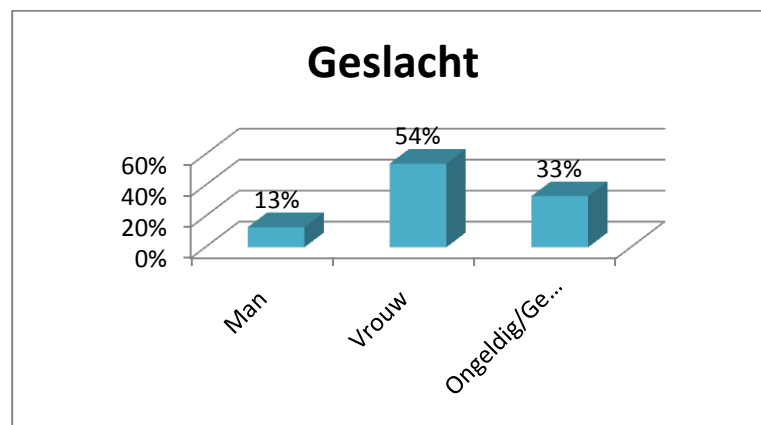
1.1 Leerkrachten

1.1.1 Profiel leerkrachten

We hebben voor dit onderzoek de leerkrachten van het Instituut Sancta Maria te Aarschot geselecteerd. Omdat we hier beiden het meeste van onze stage hebben gelopen dachten we zeker de bereidwilligheid van de directie en de leerkrachten te verkrijgen. Bovendien vinden we in deze school alle studierichtingen (ASO, BSO, TSO) terug. De leeftijd van de ondervraagde leerkrachten schommelt tussen 22 en 59 jaar oud. Met een overgewicht in de leeftijdscategorie 50 tot 60 jaar en 30 tot 39 jaar. Het merendeel van de leerkrachten zijn dus ouder dan 30 jaar. In totaal kwamen 110 leerkrachten in aanmerking voor de bevraging. Hiervan hebben 39 personen de bevraging ingevuld. Dit lage aantal is te verklaren door het feit dat meewerken aan het onderzoek niet verplicht was. Hoewel de aanvraag heeft uitgehangen en via mail is rondgegaan naar alle leerkrachten. Opmerkelijk is wel dat 81% van de leerkrachten die wel deelnamen aan dit onderzoek vrouwelijk is. Dit bevestigt de feminisering in het onderwijs, die onder meer ook door Vlaams Onderwijsminister Pascal Smet wordt geconfirmeerd in een artikel in de krant De Standaard (Belga, 2010). De bevraging vond plaats in februari 2010.

Tabel 1: percentage leerkrachten.

Tabel 2: geslacht leerkrachten.

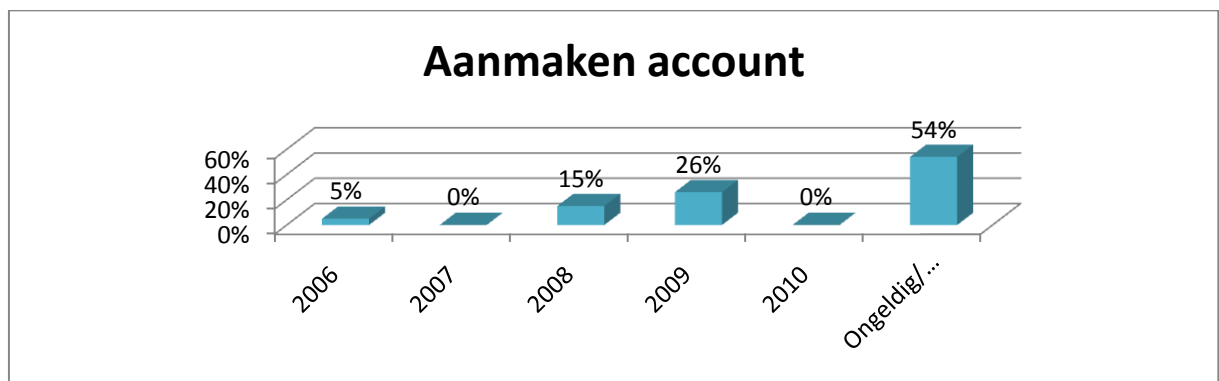
1.1.2 Bespreking resultaten

Verwachtte resultaten

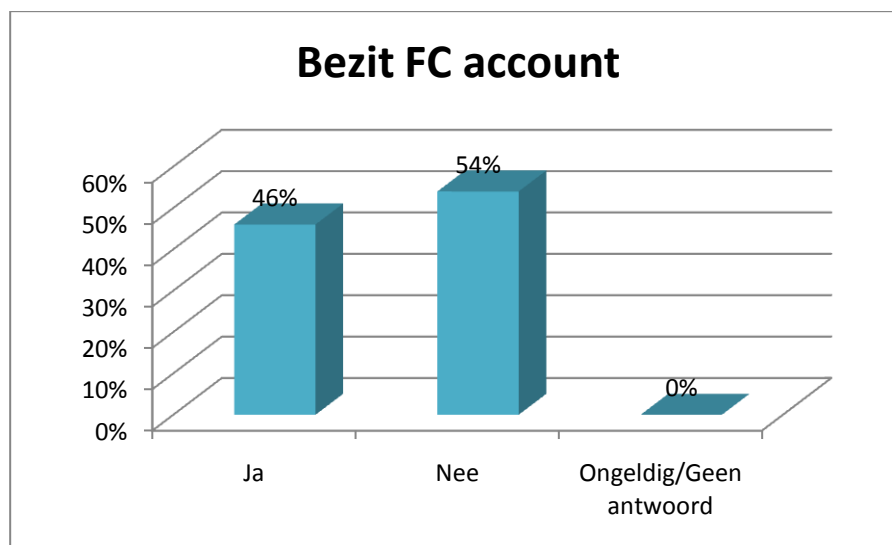
Voor de start van het onderzoek verwachtten we dat alle leraren een Facebook account zouden hebben. Voorts meenden we dat elke leraar positief zou staan tegenover het gebruik van Facebook en andere sociale netwerksites in het onderwijs. We dachten dat de leerkrachten zeker goede ideeën zouden hebben omtrent het gebruik van Facebook tijdens of na de lessen. Voor het onderzoek te hebben uitgevoerd hadden we verwacht dat leerkrachten minder vaak op Facebook zouden zitten, minder vrienden hebben dan de leerlingen en Facebook dus in het algemeen minder gebruiken als communicatiemiddel. Tenslotte hadden we al verwacht dat leerkrachten het inloggen op Facebook niet zouden toestaan tijdens de lessen omdat dit teveel zou afleiden.

Bezit van een account

Wanneer we de resultaten van het onderzoek nauwkeuriger gaan bestuderen zien we ondermeer dat 46% van de ondervraagde leerkrachten een Facebook account heeft. De meesten maakten hun Facebook account in 2009 aan. In dit jaar kreeg de sociale netwerksite ook enorme belangstelling vanuit de media (zie voorgaande hoofdstukken). Dit resultaat is tegen onze verwachtingen in, waar we meenden dat meer leerkrachten in het bezit zouden zijn van een account.

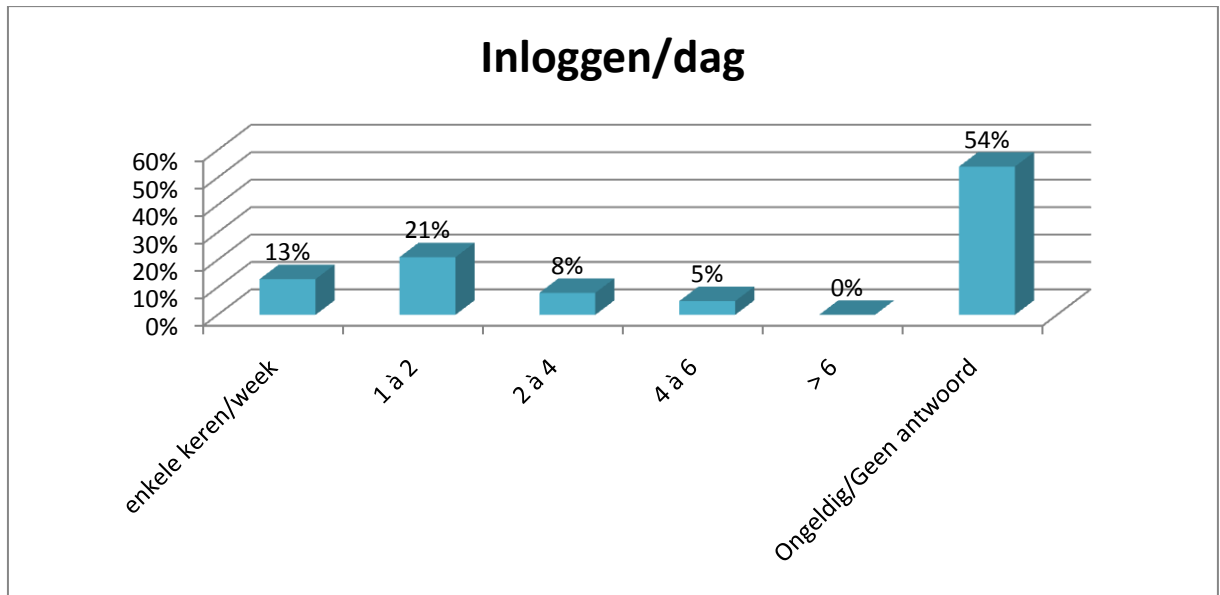
Tabel 3: aanmaken account.

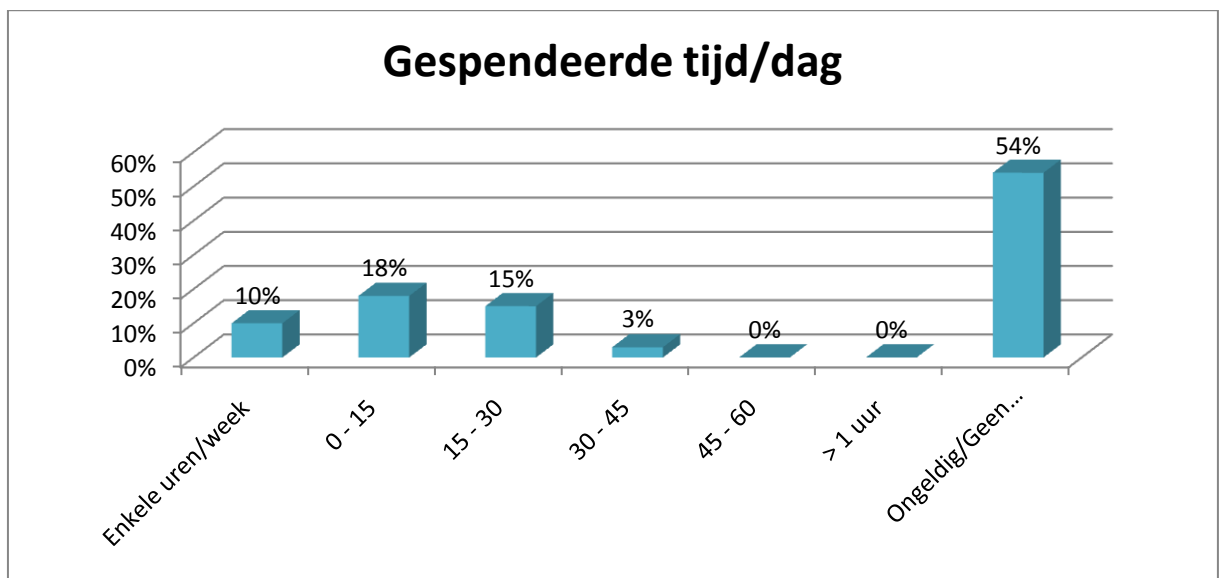
Tabel 4: bezit Facebook account.

Inloggedrag

Het inlog gedrag van leerkrachten is zeker niet exuberant. De meesten loggen ongeveer 1 à 2 keer per dag in op de sociale netwerksite. Wanneer zij ingelogd zijn, spenderen de meesten slechts enkele tot 15 minuten online op Facebook. Deze resultaten komen ongeveer overeen met onze verwachtingen. Leerkrachten geven overdag les en loggen dus niet in op Facebook. Daarbuiten controleren ze gewoon hun account en sluiten daarna af.

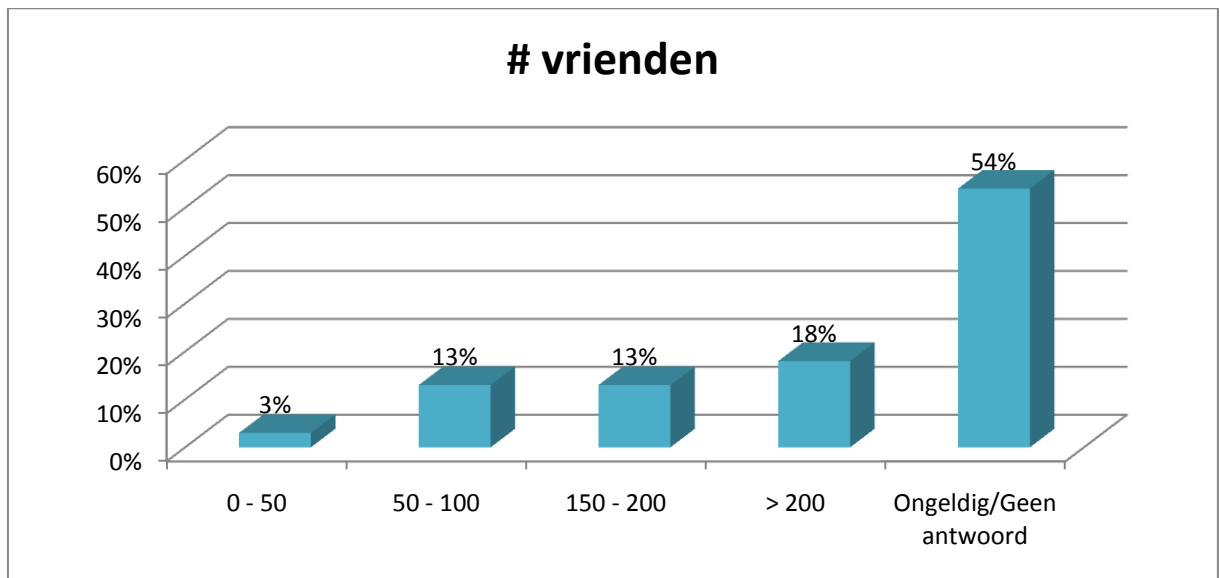
Tabel 5: inloggedrag per dag.

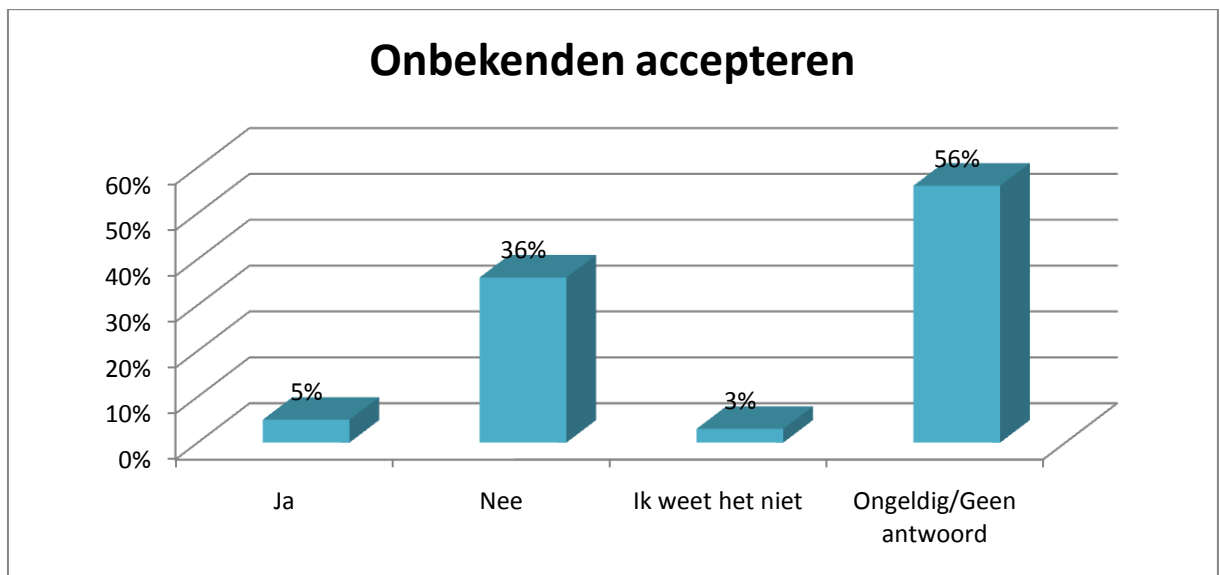
Tabel 6: gespendeerde tijd op Facebook per dag.

Vrienden

Bij de leerkrachten valt het op dat 18% van diegene die een Facebook account hebben, meer dan 200 vrienden in hun vriendenlijst hebben staan. Als we gaan kijken naar de vraag of ze soms personen accepteren als vriend die ze niet persoonlijk kennen, antwoordde een ruime meerderheid negatief op deze vraag. We kunnen dus wel besluiten dat de meesten van zichzelf vinden dat ze veel vrienden hebben, maar dat men bezorgd is om de privacy.

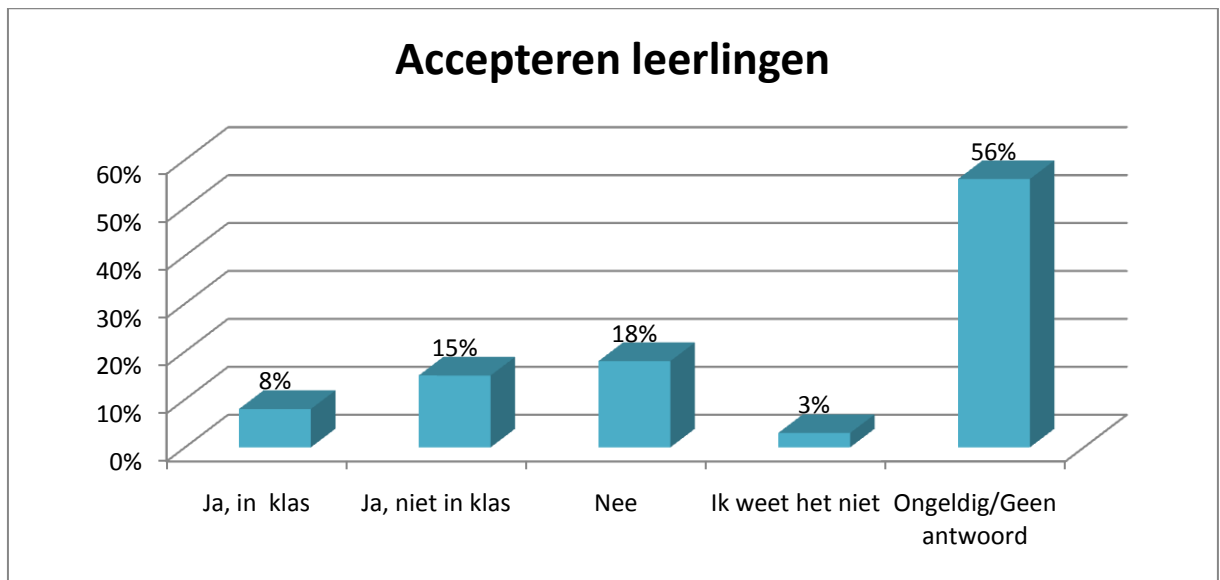

Tabel 7: aantal vrienden.

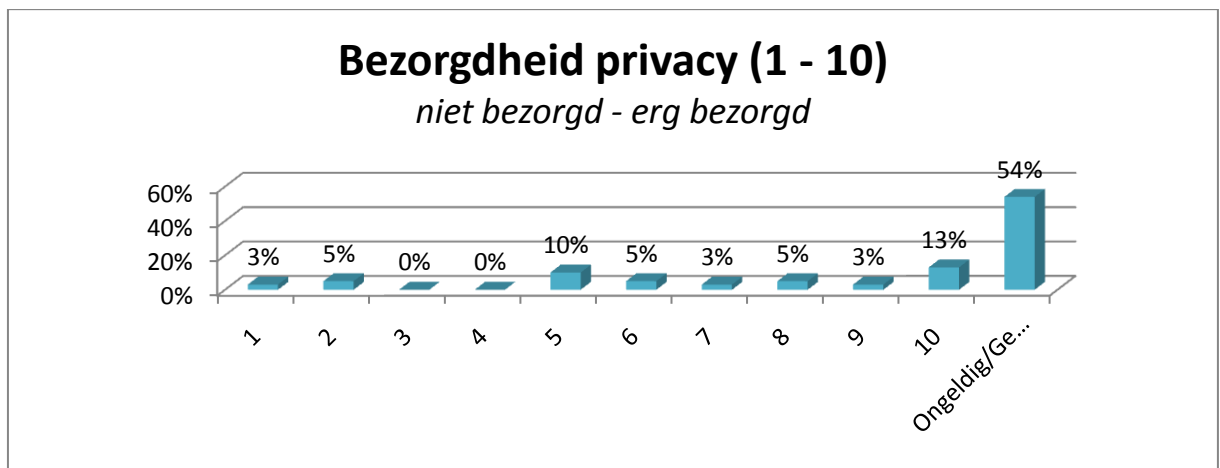

Tabel 8: onbekende accepteren.

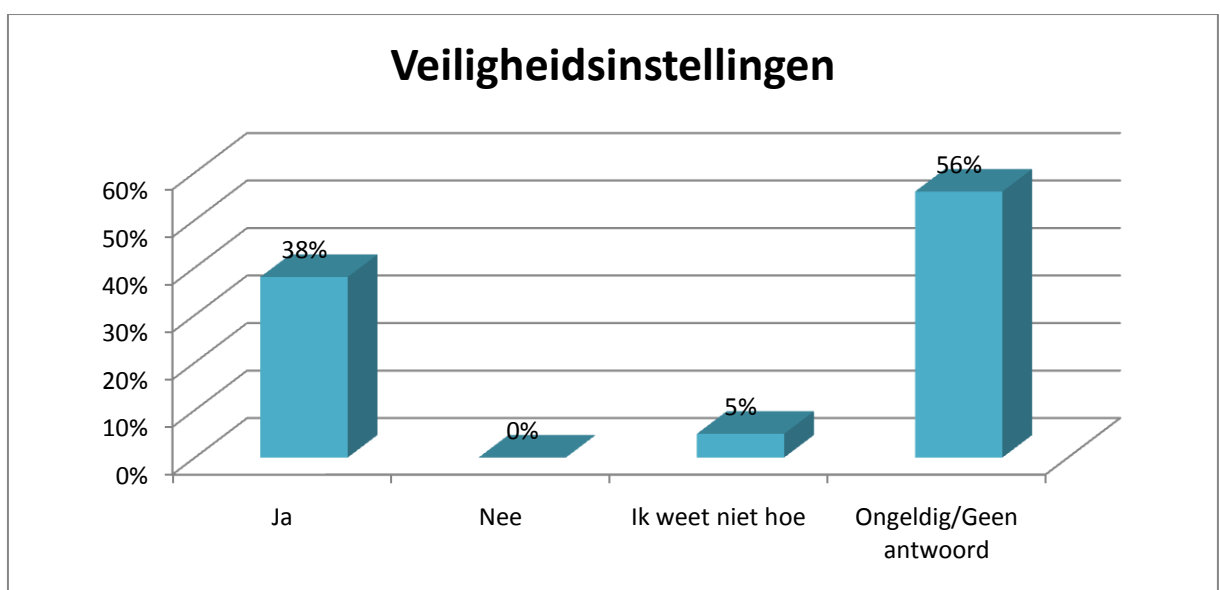
Toch is er een duidelijk verschil tussen de verhouding leerkracht – leerling op sociale netwerksites. Zo weigert 18% van de leerkrachten een leerling te accepteren als vriend. 15% accepteert leerlingen, maar enkel als ze niet meer in zijn/haar klas zitten. Slechts 8% accepteert leerlingen altijd. Hieruit kunnen we concluderen dat leerkrachten een bepaalde barrière willen houden tussen leerkracht en leerling. Iets wat we op voorhand al hadden voorspeld. Dit heeft misschien ook te maken met de bezorgdheid rond hun privacy, wat ook duidelijk te merken is in de bevraging, waar 13% erg bezorgd is omtrent hun privacy op sociale netwerksites. Ook dit item is veel besproken geweest in de media het voorbijaande jaar. Onze verwachtingen hieromtrent strijken elkaar dus. Als reactie hierop is Facebook met privacyinstellingen op de proppen gekomen en wijzen ze de gebruiker er telkens op wat de gevaren zijn van het delen van informatie op een profiel. De weg naar deze instellingen is misschien te moeilijk voor de gebruiker. Uit het onderzoek blijkt dat 38% wel veiligheidsinstellingen hanteert, maar er is toch nog 5% die niet weet hoe dit moet. Wijzen op de gevaren is een ding, maar dat betekent niet dat de gebruiker deze ook onmiddellijk kan toepassen.

Tabel 9: leerlingen accepteren.

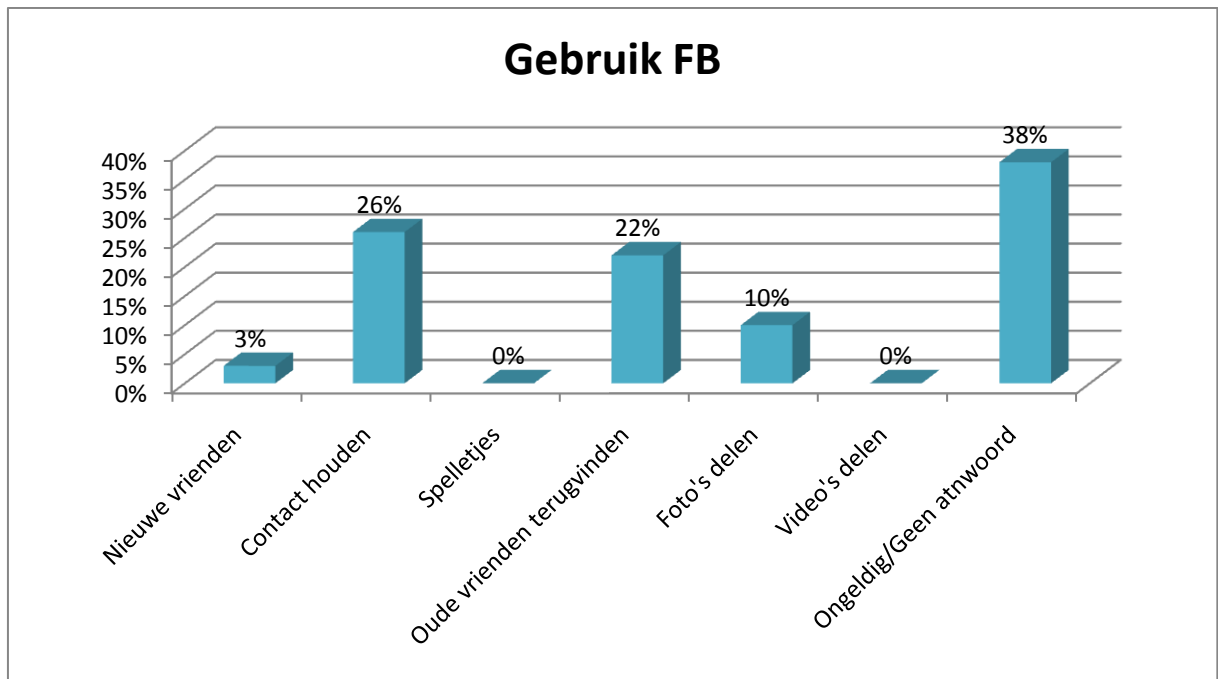
Tabel 10: bezorgdheid omtrent privacy.

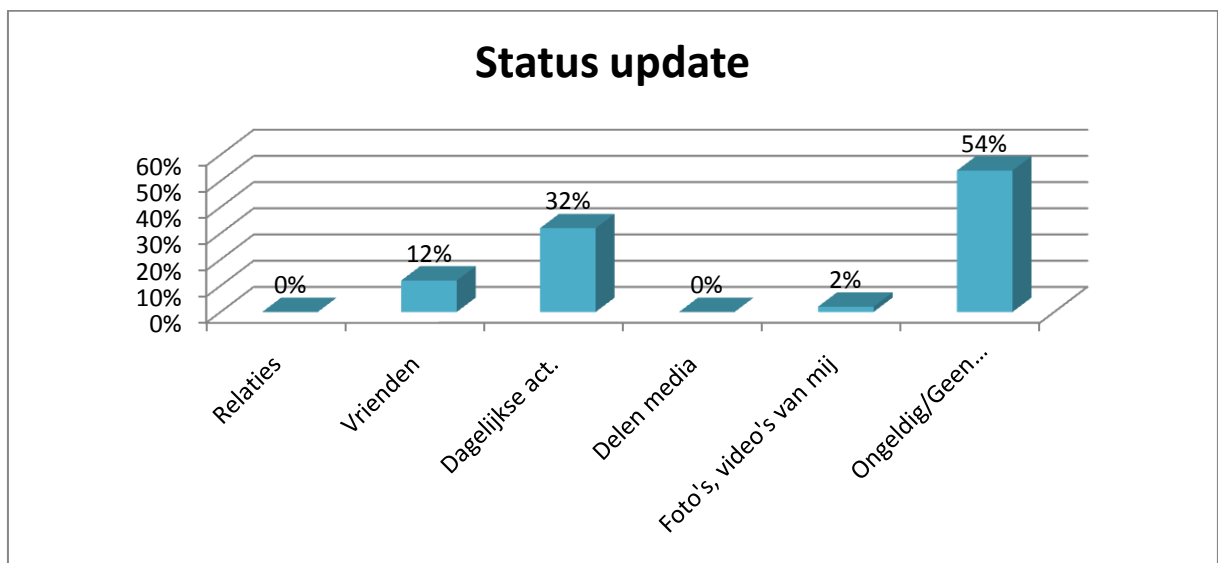
Tabel 11: veiligheidsinstellingen.

Gebruik en communicatie

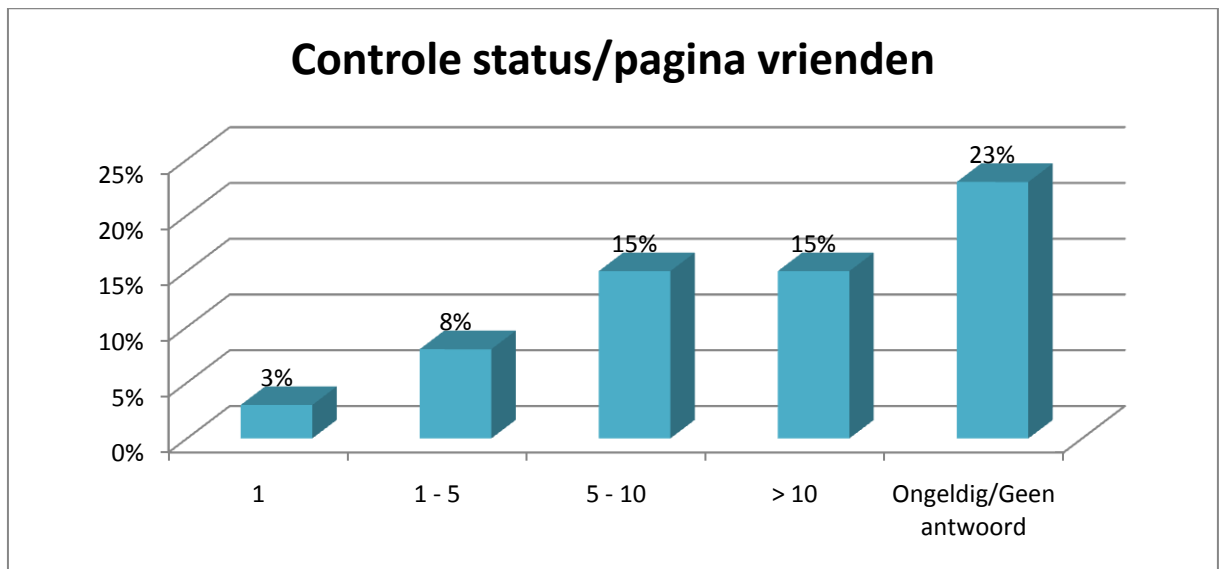
Facebook wordt bij de meesten gebruikt om contact te houden met vrienden (26%) en om oude vrienden terug te vinden (22%). Opmerkelijk is ook dat 10% Facebook voornamelijk gebruik voor het delen van foto's (10%). Wij hadden verwacht dat leerkrachten niet zoveel gebruik zouden maken van de mediatoepassingen. Inhoudelijk gaat een status update meestal over dagelijkse activiteiten (32%). Er wordt hier toch vastgehouden aan het principe van Twitter. Berichten schrijven op iemand zijn prikbord varieert sterk van gebruiker tot gebruiker. Elke leerkracht controleert echter de statuses of pagina's van 5 tot meer dan 10 vrienden, wat toch vrij veel is. Communiceren via korte reacties of instant messaging (zoals Windows Live Messenger) wordt vrijwel niet gedaan (2%). De top drie van communicatiemiddelen bij leerkrachten bestaat uit sms, telefoneren en e-mail en blijft dus – volgens onze verwachtingen – vrij 'traditioneel'.

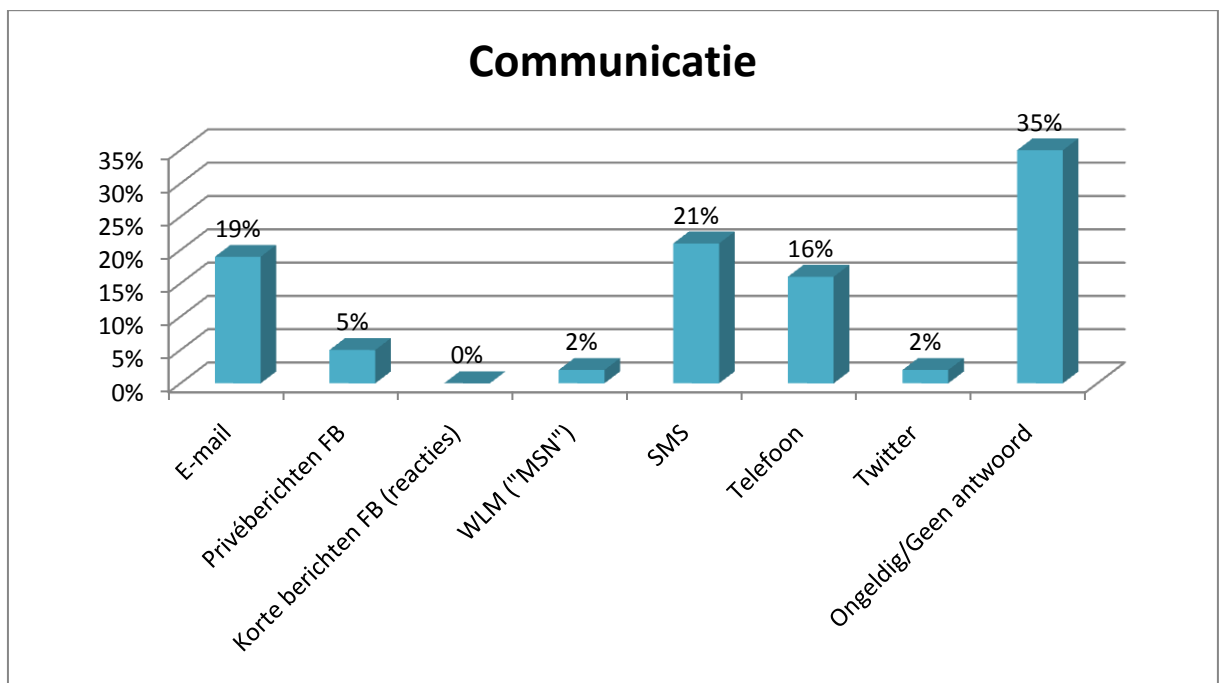
Tabel 12: gebruik Facebook.

Tabel 13: inhoud status update.

Tabel 14: controle van statuses of pagina's van vrienden.

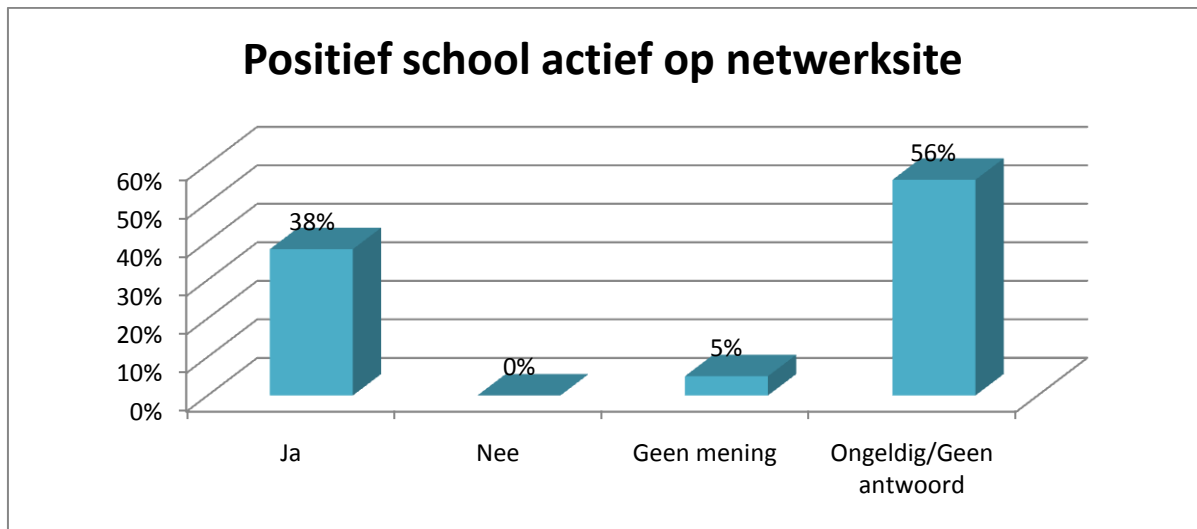
Tabel 15: gebruikt communicatiemiddel.

Facebook en school

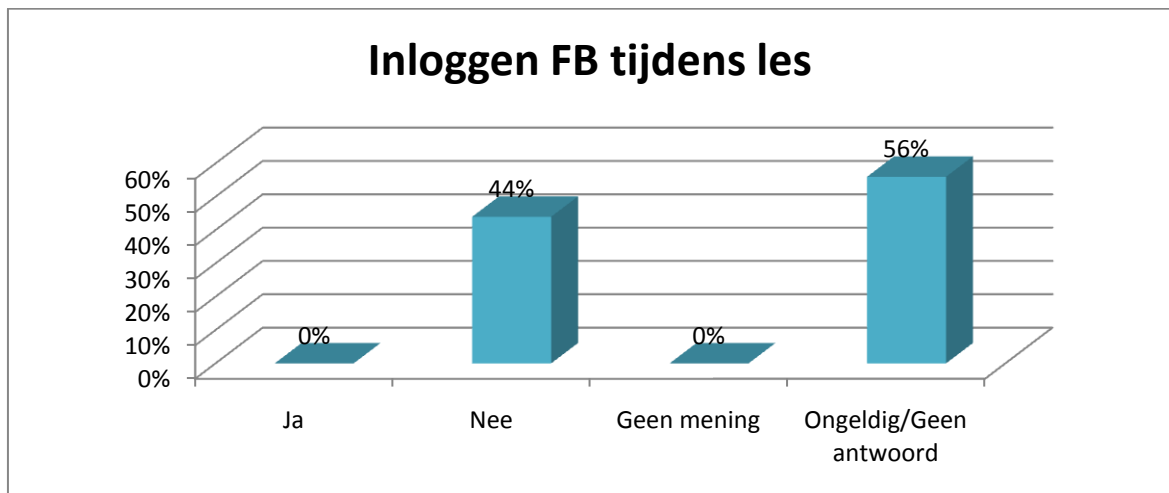
Algemeen kunnen we stellen dat leerkrachten het goed vinden dat hun school actief is op een sociale netwerksite (38%). 33% zou lid worden van een groep of fan van een pagina opgericht door de school. Wanneer we kijken naar de integratie van Facebook in de les zijn de antwoorden unaniem. Leerlingen mogen niet inloggen op Facebook tijdens de les en maar liefst 0% ziet mogelijkheden om Facebook te gebruiken bij het lesgeven of leren.

We kunnen dus besluiten dat leerkrachten zeker nog niet klaar zijn voor een nieuwe leerstrooming zoals het connectivisme. Wij dachten dat Facebook een goede plaats zou zijn om klassen met elkaar te laten discussiëren, aan elkaar vragen te laten stellen en de drempel te verlagen voor leerlingen om vragen te stellen aan leerkrachten. Elkaar helpen en van elkaar leren komt hier sterk aan bod en zijn fundamentele waarden van het

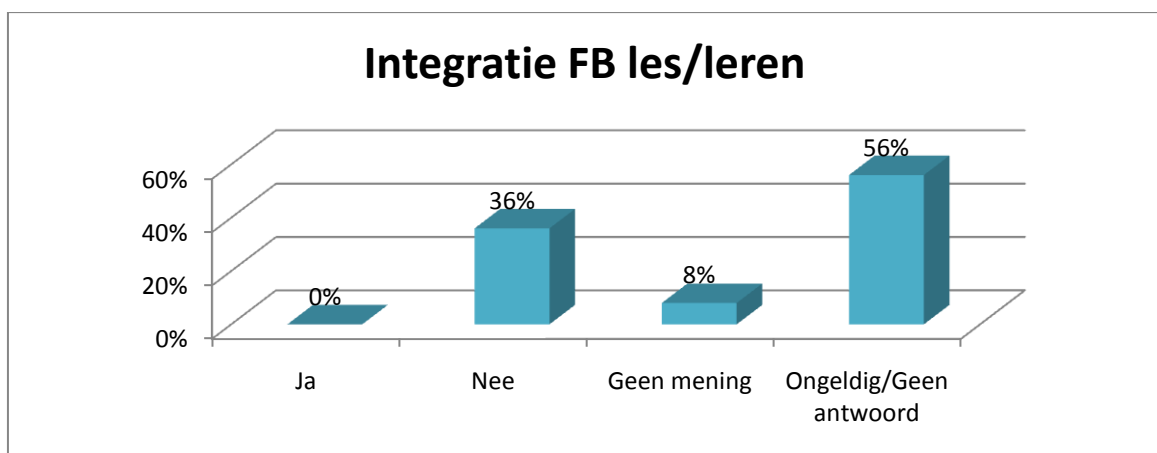
connectivisme. Bovendien is de informatie die op een netwerksite gepost wordt erg dynamisch en past deze dus ook weer in het kader van het connectivisme.

Tabel 16: school actief op netwerksite.

Tabel 17: inloggen op Facebook tijdens de les.

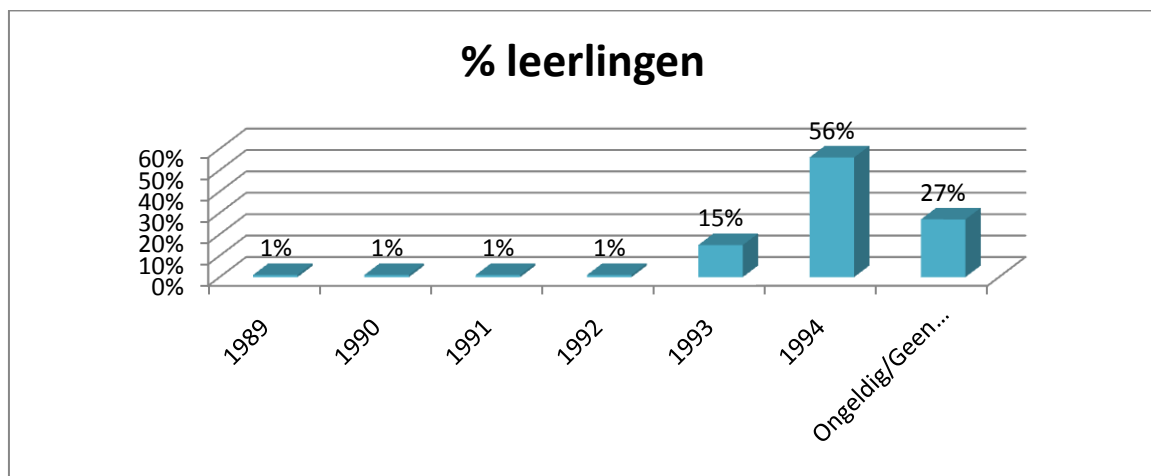

Tabel 18: mogelijk tot integratie van Facebook in de les/het leerproces.

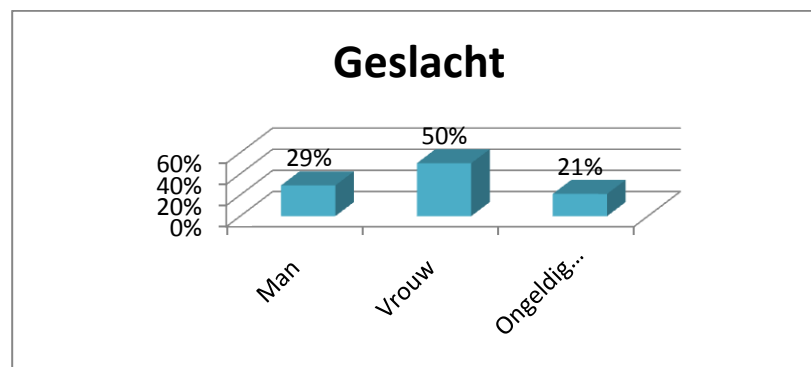
1.2 Leerlingen

1.2.1 Profiel leerlingen

De verwachtingen bij de bevraging van de leerlingen lag hoger dan die van bij te leerkrachten. Voornamelijk omdat we denken dat Facebook populairder is bij de leerlingen en dus ook meer gebruik maken van deze sociale netwerksite. We hebben ervoor gekozen om het onderzoek uit te voeren bij de leerlingen van de tweede graad (4de jaar). Deze bewuste keuze is er gekomen nadat we merkten tijdens onze stageperioden dat jongere leerlingen van de eerste graad vooral bezig zijn met Netlog. Om het onderzoek eenzijdig, maar vooral ook duidelijk, te houden gaan de vragen dus alleen over het gebruik van Facebook. Net zoals bij de bevraging van de leerkrachten. De vragen zijn bijna identiek als die van de leerkrachten. Hier en daar hebben we enkele vragen aangepast zodat ze relevant blijven voor leerlingen. In totaal werden 171 leerlingen uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête. Er werd een brief met instructies doorgegeven aan de informaticaleerkracht van de betreffende klas. Deze heeft tijdens zijn/haar lesuur de enquête samen met de leerlingen ingevuld. De leerlingen komen uit dezelfde school (Sancta Maria Instituut te Aarschot) en dit uit het Algemeen Secundair Onderwijs, Technisch Secundair Onderwijs en Beroeps Secundair Onderwijs. In totaal hebben 140 leerlingen de enquête ingevuld. Deze leerlingen zijn tussen de 21 (1%) en de 16 jaar oud (56%). Ook hier zijn er opvallend meer vrouwen (50%) dan mannen (29%) die aan het onderzoek hebben deelgenomen. Het feit dat de school vroeger een 'meisjesschool' was heeft hier misschien onrechtstreeks iets mee te maken.

Tabel 19: percentage leerlingen.

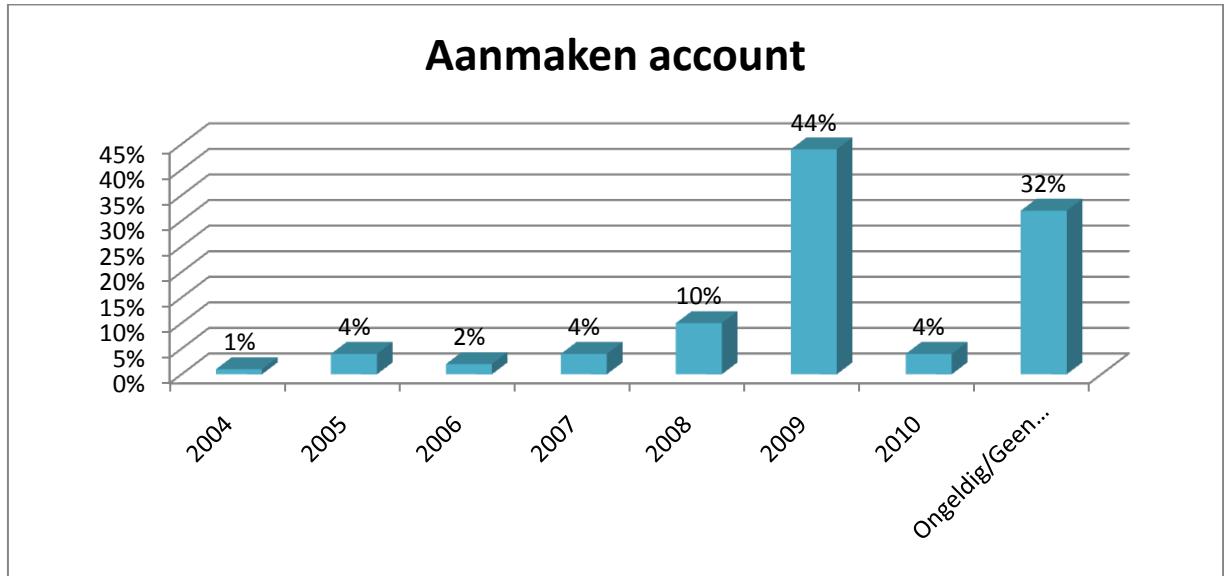

Tabel 20: geslacht leerlingen.

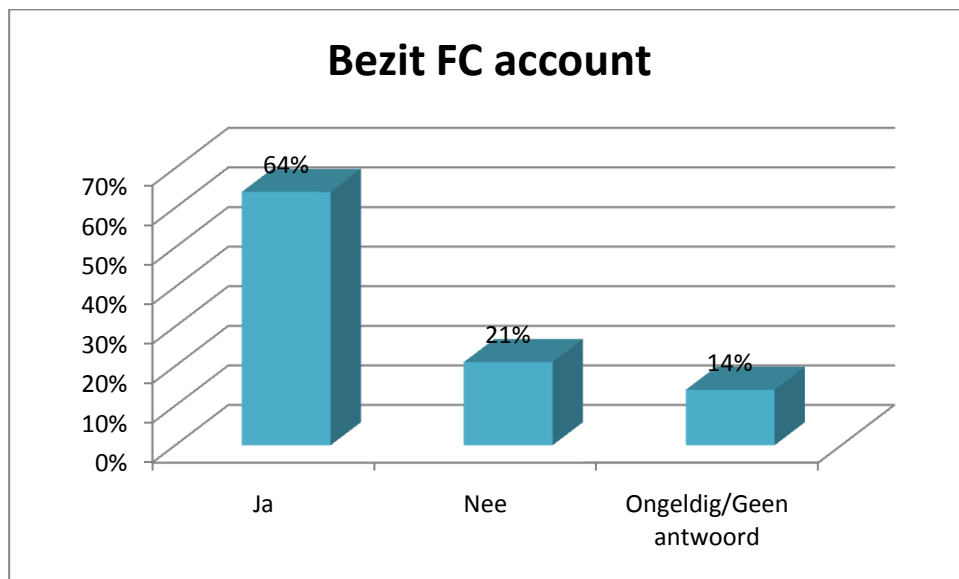
1.2.2 Bespreking resultaten

Bezit van een account

Zoals we verwacht hadden hebben velen een Facebook account, slechts 21% geeft aan niet in het bezit te zijn van een account. Het jaar dat zij hun account hebben aangemaakt varieert ook hier, maar kent net zoals bij de leerkrachten een duidelijke piek in 2009. Dit kunnen we opnieuw linken aan de media-aandacht die de netwerksite toen kreeg en de populariteit steeg.

Tabel 21: aanmaken Facebook account.

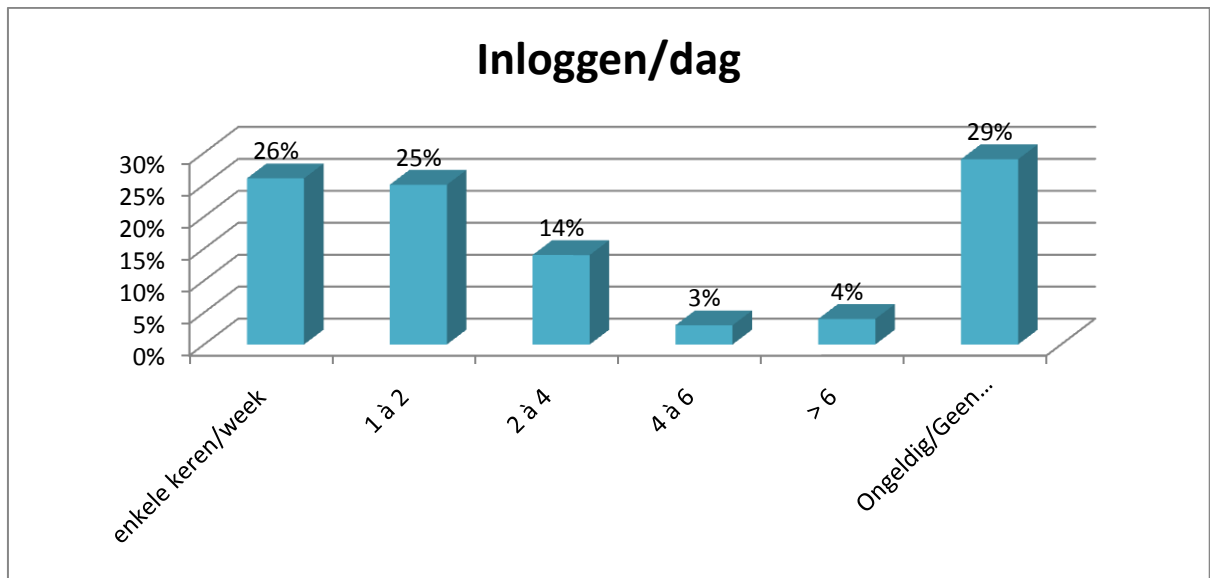

Tabel 22: bezit Facebook account.

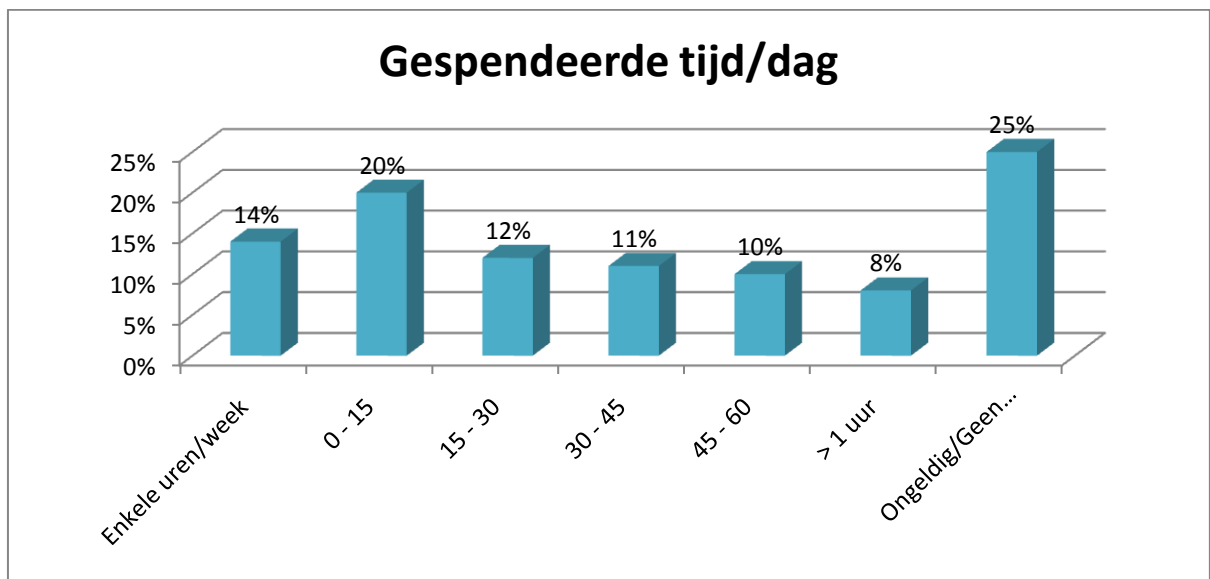
Inloggedrag

Het inloggedrag van leerlingen ligt tegen onze verwachtingen in niet hoger dan dat van de leerkrachten. We hadden verwacht dat leerlingen vaker per dag zouden inloggen. 26% logt slechts enkele keren per week aan op de sociale netwerksite en slechts 4% logt meer dan 6 keer aan per dag. Opnieuw zeer gevarieerde waarden. Maar algemeen gezien kunnen we

stellen dat het inloggedrag en de tijd die gespendeerd wordt aan Facebook niet veel verschilt tussen leerlingen en leerkrachten.

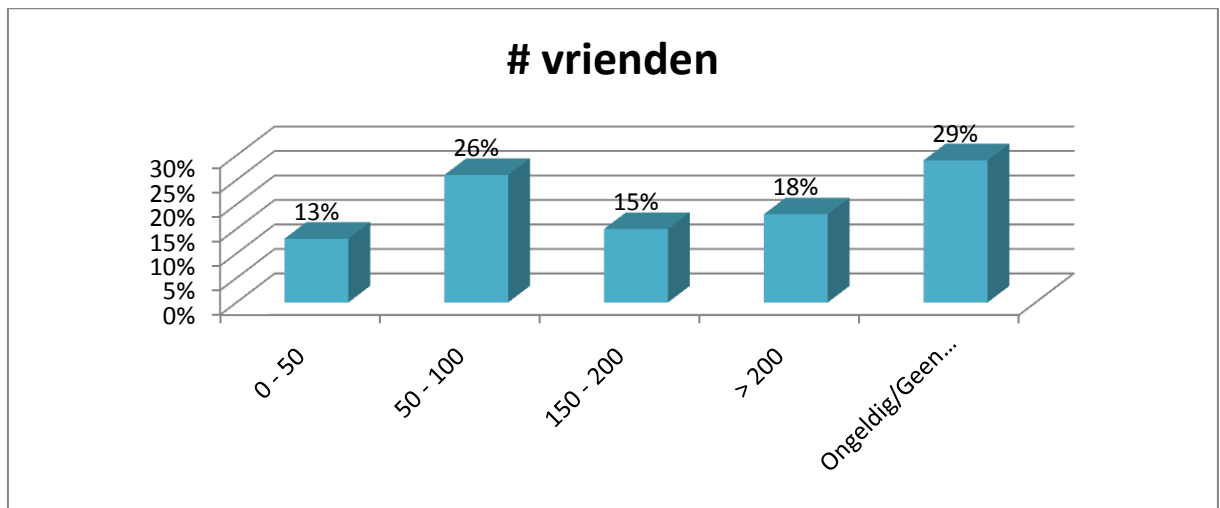
Tabel 23: inloggedrag per dag.

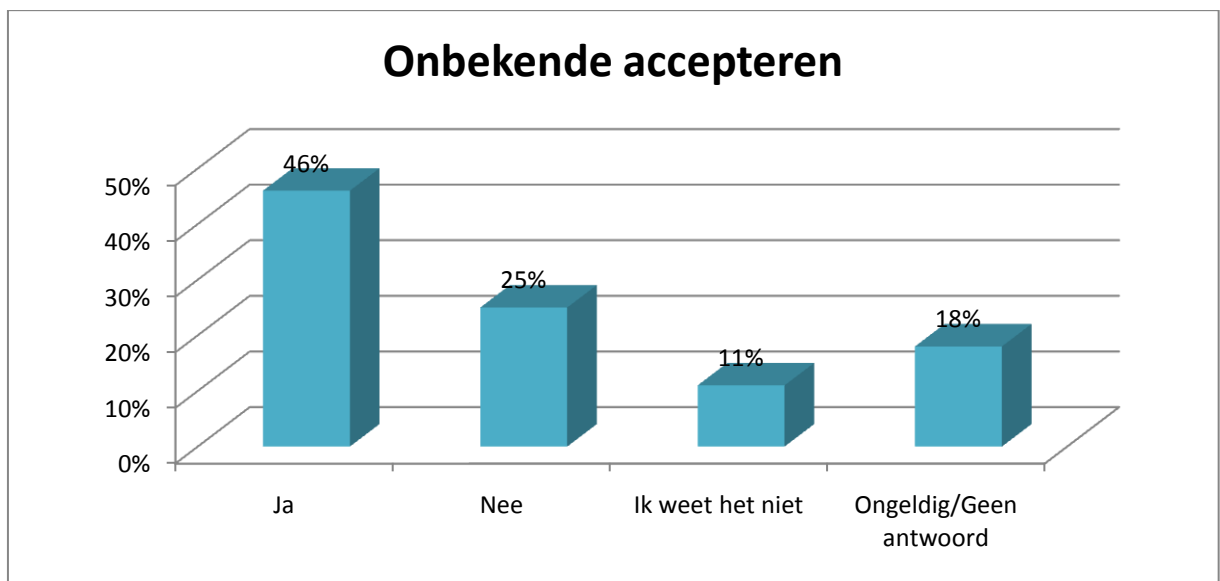
Tabel 24: spendeerde tijd per dag op Facebook.

Vrienden

Leerlingen hebben iets minder vrienden in hun vriendenlijst staan. De meerderheid (26%) geeft aan 50 tot 100 vrienden in zijn/haar vriendenlijst te hebben. Er is echter wel een groot verschil bij het aanvaarden van onbekenden. 46% zegt soms personen te accepteren die ze niet persoonlijk kennen. Dit is een opmerkelijk cijfer en gaat ver boven wat we verwacht hadden. Het is duidelijk dat leerlingen minder belang hechten aan de 'echtheid' van hun vrienden.

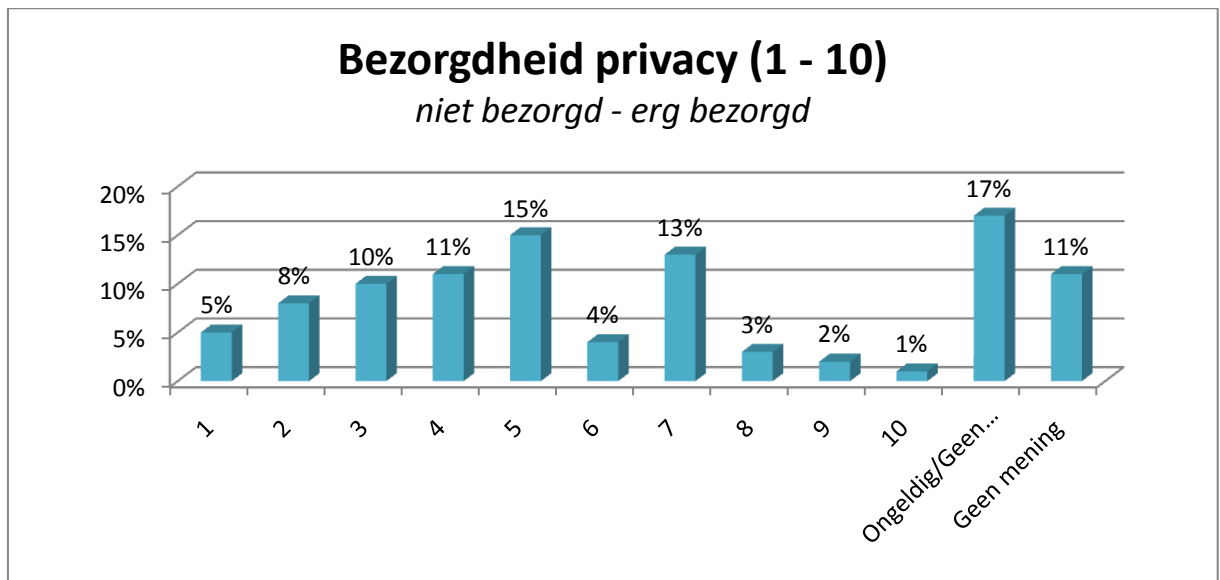

Tabel 25: aantal vrienden.

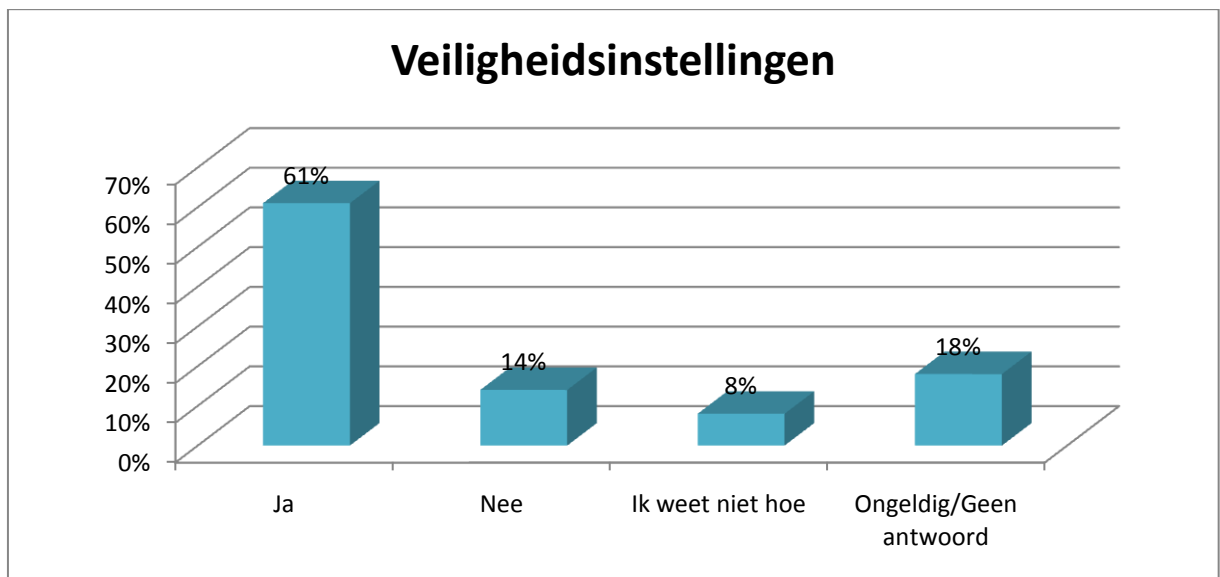

Tabel 26: onbekende accepteren.

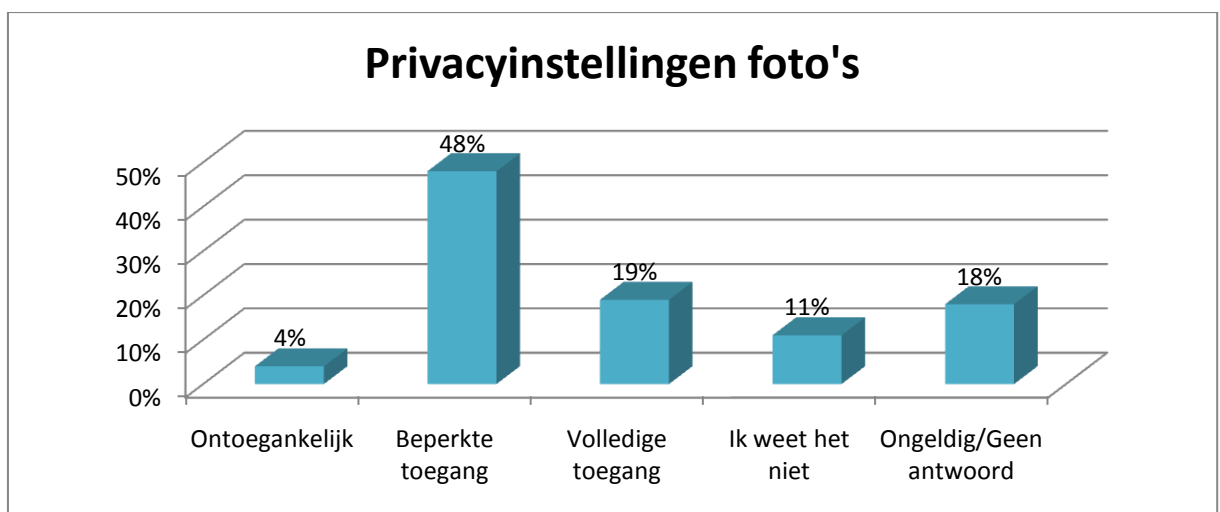
Tegen onze verwachtingen in gebruiken de leerlingen toch bepaalde veiligheidsinstellingen. Een grote meerderheid van 61% zegt die bepaalde veiligheidsinstellingen in te stellen om zijn/haar privacy te beschermen. De instellingen met beperkte toegang bij foto's wordt door 48% gebruikt. Ook hier zijn er net zoals bij de leerkrachten een aantal (8%) die niet weten hoe ze privacyinstellingen moeten gebruiken. Opvallend is dat leerlingen aanzienlijk minder bezorgd zijn omtrent hun privacy. De meerderheid leunt eerder naar niet bezorgd dan naar bezorgd op de privacyschaal. Toch stelt de meerderheid dus wel bepaalde privacy/veiligheidsinstellingen in.

Tabel 27: bezorgdheid omtrent privacy.

Tabel 28: veiligheidsinstellingen.

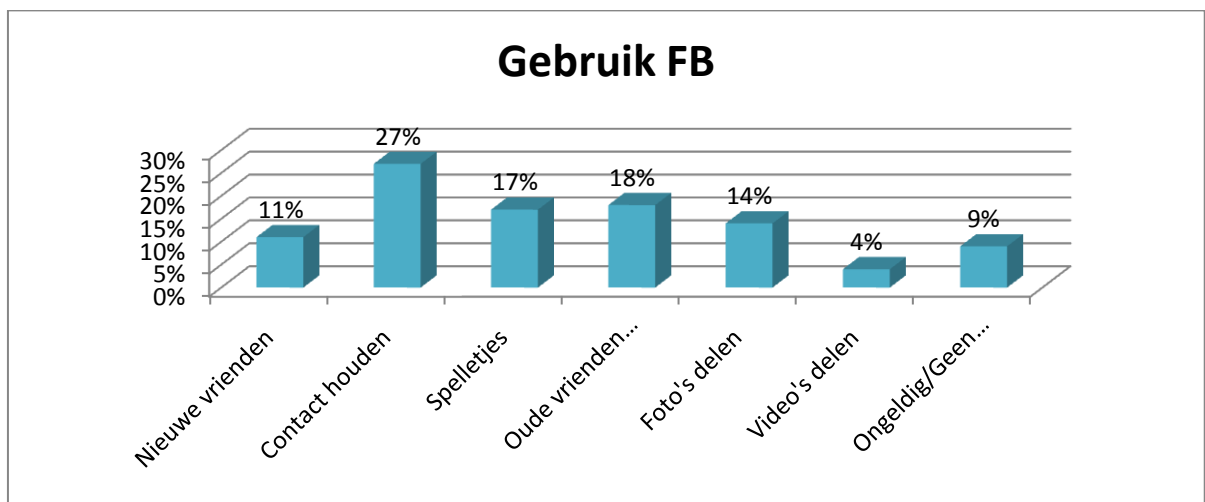

Tabel 29: privacyinstellingen voor foto's.

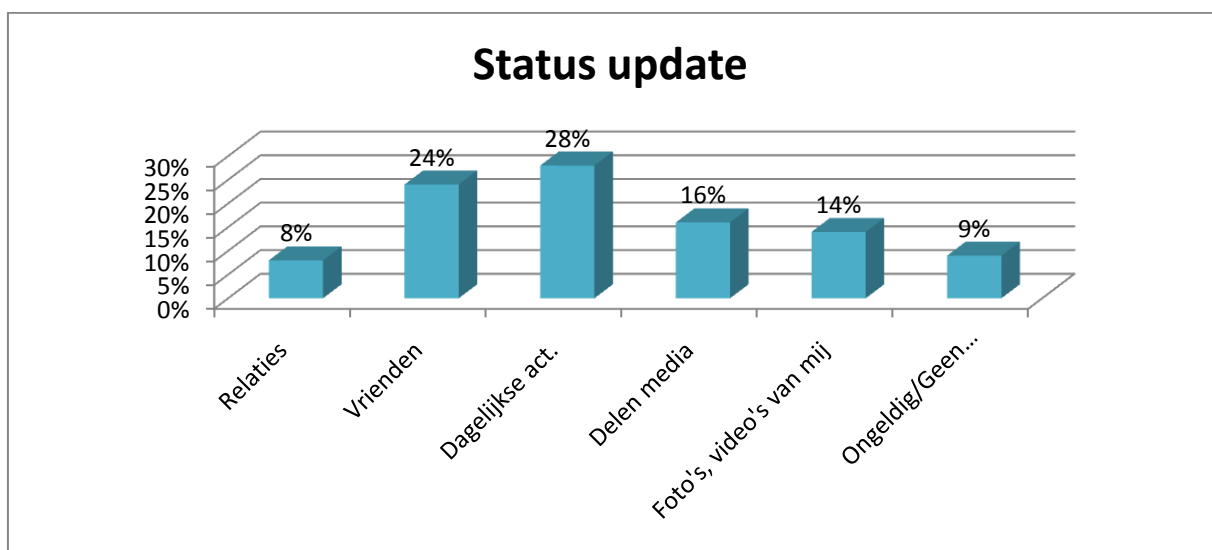
Leerlingen aanvaarden makkelijker onbekenden tot hun vriendenlijst en beschouwen hun Facebook vrienden niet altijd als daadwerkelijke vrienden. De resultaten leunen hier zwaarder naar de negatieve 'oneens zijde' van de schaal. Algemeen kunnen we dus wel stellen dat leerlingen iets makkelijker omgaan met het aanvaarden van vriendschappen. Ze bekijken de vriendschappen ook oppervlakkiger dan de leerkrachten. Deze conclusie sluit aan bij onze verwachtingen die we voor het onderzoek hadden.

Gebruik en communicatie

De top 3 van het gebruik van Facebook bij leerlingen is lichtelijk anders. 27% gebruikt zijn/haar Facebook account om contact te houden met vrienden. 18% om oude vrienden terug te vinden, en op de derde plaats met 17% staat spelletjes spelen. Spelletjes spelen is iets wat de leerkrachten helemaal niet hebben aangegeven (0%). Het delen van media zoals foto's blijft ook populair (14%). Statusupdates gaan bij de jongeren voornamelijk over dagelijkse activiteiten (28%), vrienden (24%) en het delen van media zoals YouTube-filmpjes, mp3-bestanden e.a. Leerlingen gebruiken hun Facebook account dus ook vooral als mediakanaal (delen van foto's/video's).

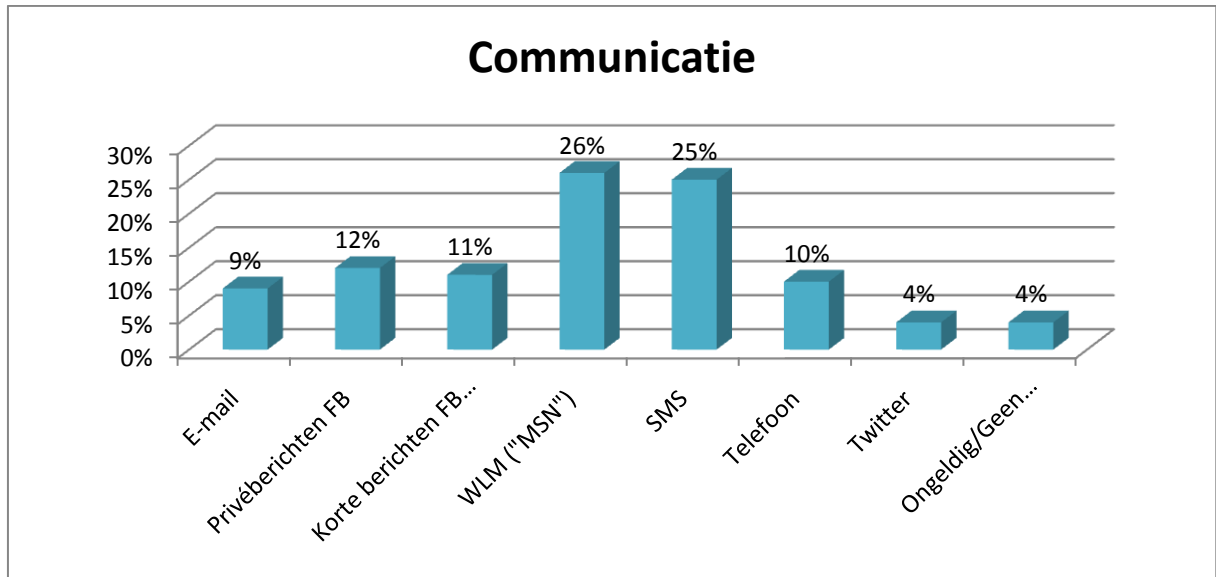

Tabel 30: gebruik Facebook.

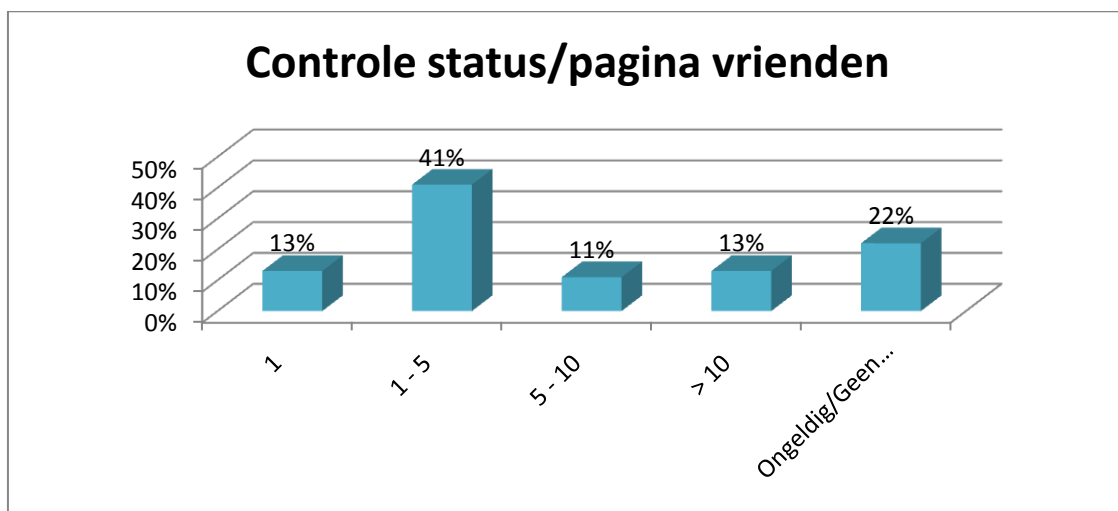
Tabel 31: inhoud status update.

Om te communiceren met elkaar geven de leerlingen de voorkeur aan Windows Live Messenger (26%), nauwgezet gevolgd door SMS (25%). Berichten via sociale netwerksites worden minder gebruikt (11%). Het versturen van privéberichten is populairder en ongeveer gelijkmatig verdeeld: 38% stuurt privéberichten tegenover 37% die dat niet doen. De populariteit van Windows Live Messenger is nog steeds groot bij jongeren. Dat hadden we dan ook niet anders verwacht. Deze resultaten strijken zeer kort bij wat we voor het onderzoek voor ogen hadden.

Tabel 32: communicatiemiddel.

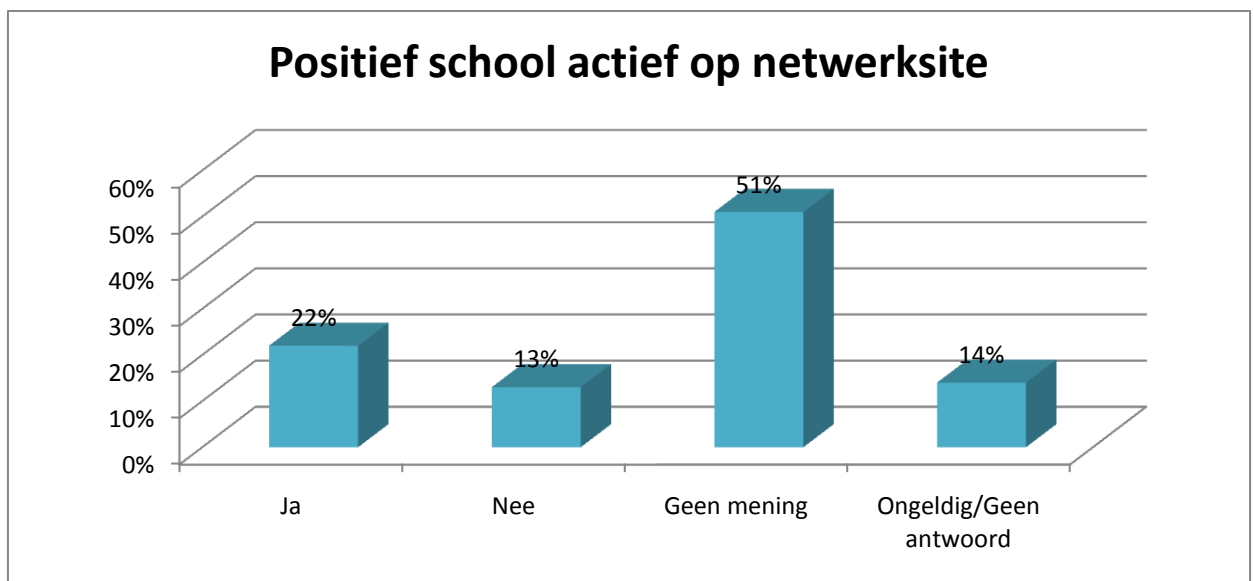
Lid worden van een groep of pagina gebeurt meestal (32%) voor de lol en door peer-pressure (17%). Dit was niet het geval bij de leerkrachten. Zij worden eerder lid voor informatie te delen en te verkrijgen. Lid worden van een groep of pagina is vooral een statement maken, laten zien aan de rest wat je interesseert. Wel hebben leerlingen en leerkrachten een gelijkmatig percentage wat betreft het controleren van statussen/pagina's van vrienden. 41% controleert deze van 1 tot 5 vrienden. Voor het onderzoek hadden we geen idee wat de resultaten zouden opleveren omdat we dachten dat dit heel verschillend ging zijn van persoon tot persoon.

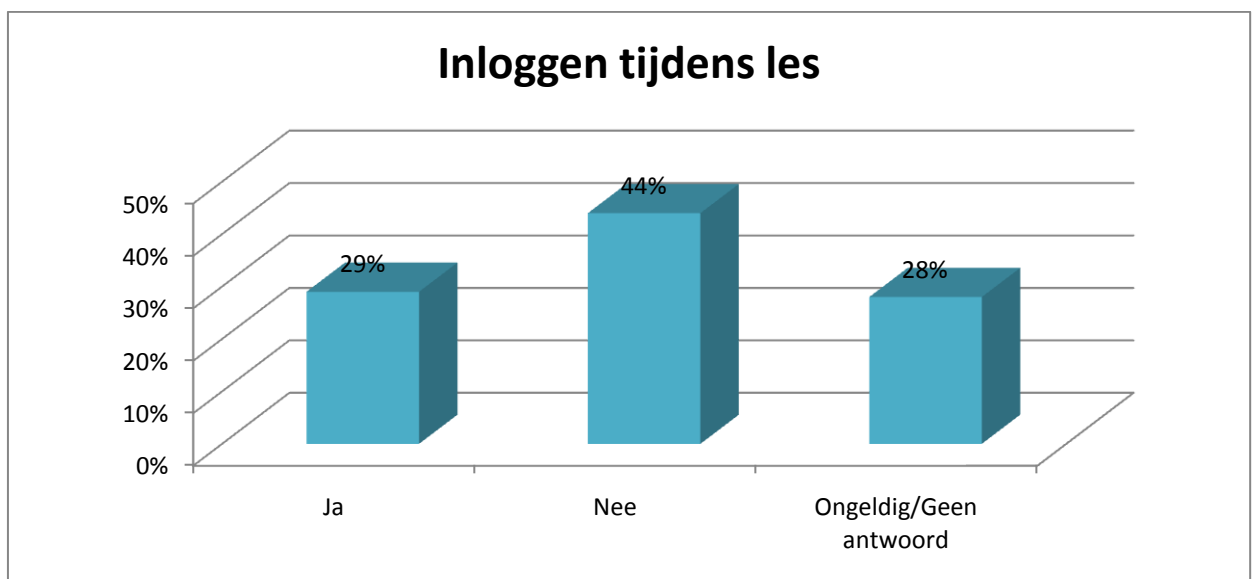
Tabel 33: controle van statussen of pagina's van vrienden.

Facebook en school

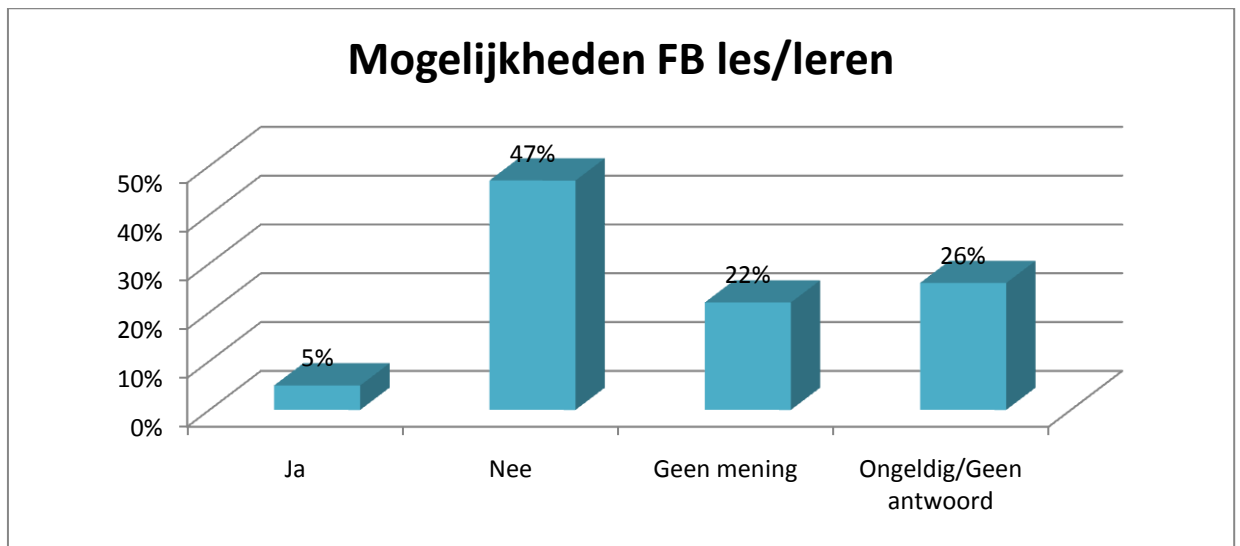
Een groot deel van de ondervraagde leerlingen zegt soms stiekem in te loggen op Facebook tijdens de les (44%). Toch zien de meesten geen enkele mogelijkheid om de sociale netwerksite te betrekken bij het leren (47%). Alhoewel de meerderheid dit wel zou appreciëren (30%). Of een leerling fan zou worden wanneer de school/leraar een groep zou oprichten is verdeeld. Het kan leerlingen niet boeien of hun leraar of school actief is op een sociale netwerksite (51% heeft hier gewoon geen mening over). Als conclusie kunnen we dus stellen dat leerlingen Facebook – net zoals de leerkrachten – meer als ontspanning aanschouwen dan als leermiddel. Hoewel ze het wel fijn vinden om contact te hebben met school/leraar via een sociale netwerksite, zijn er toch veel leerlingen die hier geen mening over hebben. Hier kunnen we uit afleiden dat leerlingen vinden dat de twee niet samengaan, of dat ze de mogelijkheden die er eventueel kunnen ontstaan (nog) niet zien.

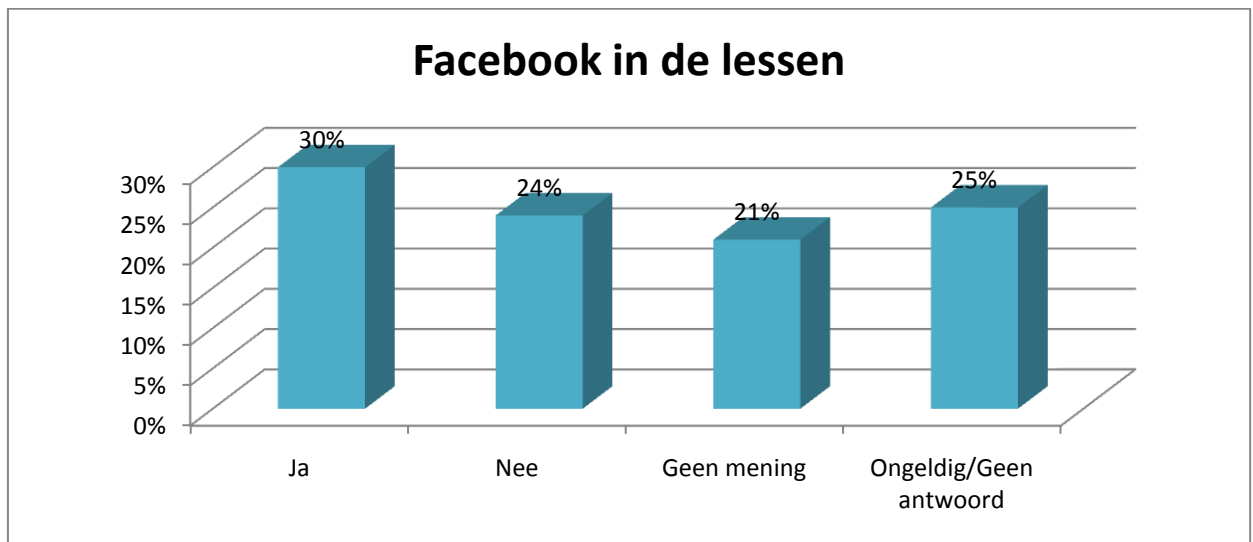
Tabel 34: positief als school actief is op een netwerksite.

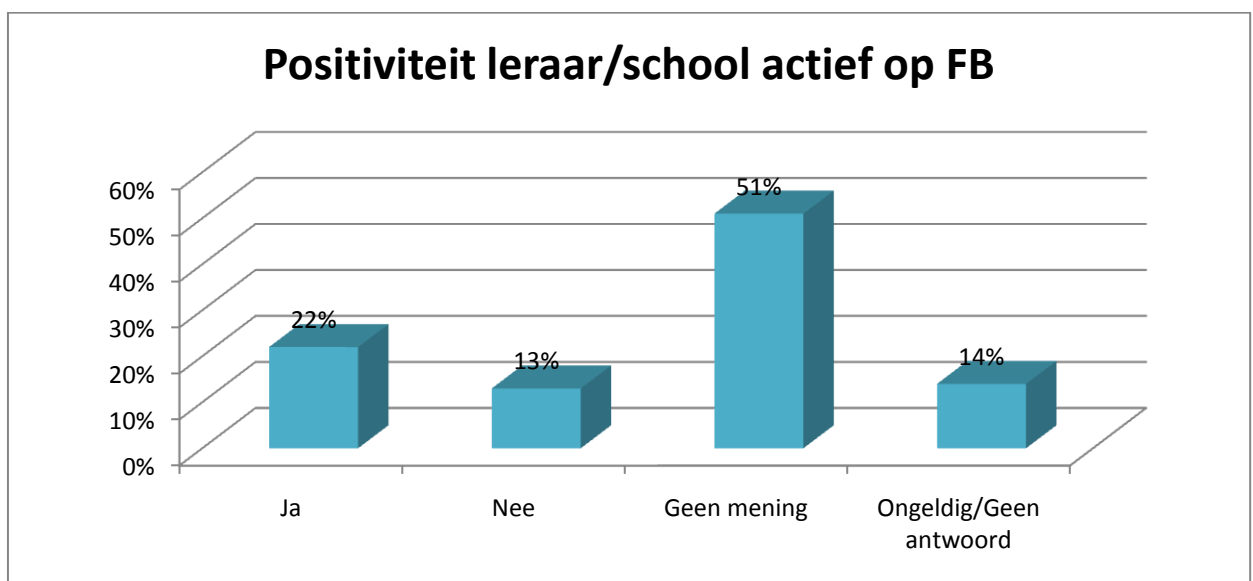
Tabel 35: inloggen op Facebook tijdens de les.

Tabel 36: mogelijkheden om Facebook te integreren in de les of het leerproces.

Tabel 37: Facebook gebruiken in de lessen.

Tabel 38: positief als leraar of school actief is op Facebook.

2 Kwalitatief onderzoek

2.1 Interview leerkrachten en leerlingen

2.1.1 Interview

We hebben enerzijds gewerkt met een enquête, maar ook met een rechtstreeks interview met de leerkrachten en leerlingen. Via dit interview ontstond er interactie tussen de leerkrachten en leerlingen. Er vormden als het ware enkele discussiepunten over het onderwerp (zie interviews). Het interview met de leerkrachten vond plaats in de vergaderzaal van de school. Het interview met de leerlingen werd in het klaslokaal gedaan tijdens de studie uren.

Interview

We hebben eerst de leerkrachten geselecteerd waarvan we zeker wisten dat deze een Facebook account hadden. Nadien hebben deze leerkrachten ons doorverwezen naar andere collega's. De leerlingen van de klas 6MRV waren dol enthousiast om aan het onderzoek mee te werken. Ze hadden ook allemaal een Facebook account. Nadien hebben deze leerlingen net zoals de leerkrachten ons ook naar andere leerlingen doorverwezen. In het totaal werden er vijf leerkrachten en elf leerlingen geïnterviewd, hun namen zijn veranderd omwille van hun privacy. We hebben ons bij dit interview vooral gefocust op volgende criteria:

HO: Haalbaarheid onderwijs leerkrachten (kunnen we Facebook in de les integreren?)

Enkele richtvragen:

- Zijn er mogelijkheden om Facebook in de les te gebruiken, zo ja hoe?
- Als we toch een Facebook pagina zouden aanmaken voor een bepaald vak is dat dan didactisch verantwoord?
- Is er de mogelijkheid dat Facebook kan vervangen worden door Moodle?

HO: Haalbaarheid onderwijs leerlingen (kunnen we Facebook in de les integreren?)

Enkele richtvragen:

- Gebruiken jullie deze site in functie van de school?
- Zou Facebook in de les kunnen gebruikt worden hoe en waarom?
- Zou het handig zijn om voor sommige vakken een groep aan te maken op Facebook waarop je kan discussiëren?

VV1: Vriendschapsverzoeken (accepteren leerkrachten leerlingen als vriend op Facebook?)

Enkele richtvragen:

- Hoe staan jullie tegenover het feit dat leerkrachten vrienden worden met hun leerlingen op Facebook.
- Waarom is het nuttig om bevriend te zijn met je leerlingen op Facebook?

VV2: Vriendschapsverzoeken (accepteren leerlingen leerkrachten als vriend op Facebook)

Enkele richtvragen:

- Wat zijn volgens jullie de voor-en nadelen van bevriend te zijn met je leerkrachten op Facebook?

Op de volgende pagina zullen deze drie criteria worden besproken aan de hand van enkele citaten van leerkrachten en leerlingen.

HO: Haalbaarheid onderwijs (leerkrachten) kunnen we Facebook in de les integreren?

Citaten:

SV: *“Als ik dat zou willen doen dan zou ik eerder Moodle daarvoor gebruiken.”*

SV: *“De leerlingen moeten dan ook allemaal een Facebook account hebben en natuurlijk ook internet.”*

GV: *“Nee, de site is geblokkeerd op school en ik zie het nut er niet van in. De leerlingen moeten meer leren over vocabulary en speaking enz.”*

BVDB: *“Ik merk ook dat de lagere klassen (1ste graad begin 2de graad) meer Netlog gebruiken dan Facebook.”*

SV: *“Ik denk dat Facebook voor hen iets te ingewikkeld lijkt, Netlog is immers iets makkelijker.”*

LV: *“Ik zie hier niet meteen een mogelijkheid, ik maak hier een onderscheid tussen school en ontspanning.”*

CV: *“Ik geef geen les maar ben stagecoördinator, moest ik wel lesgeven zou ik het niet doen. Facebook is te divers.”*

Als we volgende citaten uit het interview lezen merken we dat de leerkrachten het niet zien zitten om de sociale netwerksite in de les te gebruiken. Als ze dan toch iets via internet zouden willen doen verkiezen ze eerder Moodle. Dit is een elektronische leeromgeving en is bekend in de school. Het is gemakkelijk om via dit medium opdrachten te geven en leerlingen te controleren.

Een andere goede opmerking is dat de lagere klassen eerder Netlog gaan gebruiken, voor hen is Facebook misschien nog iets te ingewikkeld. Iedereen zou ook een Facebook account moeten hebben, en dat is momenteel nog niet zo. Leerkrachten maken hier eerder een onderscheid tussen school en ontspanning.

VV1: Vriendschapsverzoeken (leerkrachten) accepteren leerkrachten leerlingen als vriend op Facebook?

Citaten:

BVDB: *“Ik heb daar geen probleem mee als het leerlingen zijn aan wie ik les geef of gegeven heb. Maar bijvoorbeeld gisteren kreeg ik een vriendschapsverzoek van iemand waar ik een uur studie aan gaf, en dat negeer ik dan wel.”*

SV: *“Ik heb wel veel geheimen dus ik accepteer liever geen leerlingen. Neen (lacht) van de meeste leerlingen zou ik daar geen problemen mee hebben, maar ik weet dat sommige echt nog onvolwassen zijn. En ik denk dat die leerlingen daar wel misbruik van zouden maken.”*

GV: *“Het is wel leuk om de leerlingen beter te leren kennen, dat lijkt me wel interessant. Maar ik ga nooit echt diep in op hun privacy, alles blijft meer oppervlakkig. Maar ik vind wel dat het moet kunnen, zeker met de hogere jaren.”*

LV: *“Ik zou leerlingen niet meteen accepteren als vrienden, ze blijven je leerlingen. Misschien wel leerlingen die niet bij mij in de klas zitten.”*

CV: *“Ik sta geen leerlingen toe als vrienden, dat maakt alles ingewikkeld.”*

Door bovenstaande citaten merken we dat de antwoorden op deze vraag zeer uiteenlopend zijn. De ene leerkracht accepteert enkel leerlingen die bij haar in de klas zitten, terwijl de andere eerder het omgekeerde zou doen. Sommige leerkrachten hebben hier geen problemen mee, maar houden toch een zekere afstand. We concluderen dat het verschilt van leerkracht tot leerkracht.

HO: Haalbaarheid onderwijs (leerlingen) kunnen we Facebook in de les integreren?

Citaten:

MO: *“Ik denk het niet, veel leerkrachten weten volgens mij ook niet hoe Facebook juist werkt.”*

MA: *“Ik kan me niet inbeelden dat we Facebook in de lessen zouden gebruiken. Ik denk dat iedereen dan met iets anders zou bezig zijn dan met de les.”*

JVR: *“Ja, met spelletjes te spelen enz.”*

SD: *“Als ik op Facebook wil, zal ik dat thuis wel doen, hier in school gaat dat toch niet.”*

AJ: *“Neen, dan zijn er te veel leerlingen met iets anders bezig op de site.”*

YP: *“Ik denk van niet, het zou voor te veel andere dingen gebruikt kunnen worden.”*

ED: *“Goh neen eigenlijk, niet in functie van de lessen. Buiten de lessen voor huiswerk zeker en vast, maar ik zie niet hoe je het zou kunnen gebruiken in de les.”*

AVDB: *“Ik heb absoluut geen idee, het zou wel leuk zijn.”*

Uit deze citaten merken we op dat de leerlingen er eerder tegen zijn, sommigen onder hun zouden het wel leuk vinden maar hebben geen idee hoe het verwezenlijkt zou kunnen worden. Voor hen is Facebook ook nog steeds ontspanning, ze gebruiken de site voor sociaal contact en om spelletjes te spelen (zie interview). Ook hier voorlopig nog geen integratie van Facebook.

VV2: Vriendschapsverzoeken (leerlingen) wat zijn de voor-of nadelen om met leerkrachten bevriend te zijn op Facebook?

Citaten:

AJ: “Je kunt vragen stellen over leerstof die je niet begrijpt, nadeel die leerkracht weet wat je uitspookt en tegen je vrienden zegt.”

YP: “Ik zie hier geen voordelen van in, ze zouden al je foto's kunnen zien en werk (school) en privé moet je toch gescheiden kunnen houden vind ik.”

ED: “Ik zie geen nadelen, leerkrachten zijn ook gewone mensen waarmee je dagelijks in contact komt, dus ik ben niet tegen een vriendschap op Facebook met een leerkracht.”

AVDB: “Voordelen; je kunt makkelijker uitleg vragen van thuis uit als je iets niet snapt. Nadeel; zij kunnen al jou "activiteiten" zien en dat is niet altijd leuk.”

MA: “Een nadeel is volgens mij dat het soms te persoonlijk kan worden. Je hoort toch soms op het nieuws dat leerkrachten een relatie aangaan met leerlingen. Ik pas daar toch mee op hoor.”

MO: “Ja, ik word enkel vrienden met leuke leerkrachten. Bijvoorbeeld Mevrouw VDB, we leren haar op een heel andere manier kennen, en dat is wel leuk.”

JVR: “Ik vind dat wel leuk om leerkrachten als vriend te hebben.”

SD: “Ja, ik heb ook Mevrouw VDB, en u als vrienden op Facebook en het is wel leuk om eens naar hun foto's te kunnen kijken.”

Uit de antwoorden op deze vraag kunnen we concluderen dat de leerlingen leerkrachten wel degelijk accepteren als vriend. Maar er zijn toch nadelen, de leerkrachten kunnen hun activiteiten bekijken en kunnen alles over hen lezen. De leerlingen zijn toch ook overtuigd dat het contact niet te persoonlijk mag worden, net zoals de leerkrachten.

3 Besluit

Toen we in september aan ons onderzoek “Hoe kunnen we sociale netwerksites in de school integreren” begonnen, hadden we een heel ander idee dan bij het einde van het onderzoek. We waren er beide bijna zeker van dat de leerlingen dit een heel goed idee zouden vinden. In tegenstelling tot de leerkrachten. Nu we terugkijken op ons onderzoek zowel kwantitatief als kwalitatief merken we dat we volledig verkeerd zaten.

De leerlingen waren helemaal niet zo enthousiast als we gehoopt hadden. Ze wisten zelf niet hoe ze Facebook zouden kunnen gebruiken in de les en gingen er vanuit dat iedereen dan toch maar met andere dingen zou bezig zijn.

Ons gedacht over de leerkrachten was wel juist. Zij maakten duidelijk een onderscheid tussen werk en ontspanning. Facebook is bedoeld als ontspanning en vrije tijd, daar heeft de school helemaal niets mee temaken. De leerkrachten vinden het enerzijds wel positief dat hun school actief is op een sociale netwerksite. Anderzijds zien zij de integratie van Facebook in de les niet zitten. De huidige leerkrachten zijn dus zeker nog niet klaar voor een nieuwe leerstrooming zoals het connectivisme. Zij zien de mogelijkheden die deze nieuwe leerstrooming biedt nog niet in, dit geldt ook voor de leerlingen. De leerkrachten vinden het al een hele uitdaging om een online leeromgeving zoals Blackboard, Moodle, Smartschool enz. te gebruiken. Om het connectivisme te aanvaarden als nieuwe leertheorie zou het makkelijker zijn als platvorm veranderd wordt. Facebook wordt te veel geassocieerd met ontspanning. Een ander platvorm gebaseerd op een online leeromgeving zou aantrekkelijker zijn.

We zijn erg verrast door de uitkomst van het onderzoek, maar eveneens enorm tevreden over het geboekte resultaat. Aldus de scholen zijn nog niet klaar om Facebook in de les te gebruiken. We zouden zeker aanraden om binnen enkele jaren het onderzoek opnieuw te laten uitvoeren door studenten van het derde jaar. Het lijkt ons interessant om dit opnieuw te onderzoeken na enkele jaren, misschien zijn de leerkrachten en leerlingen er dan wel klaar voor.

4 Bijlagen

- *Bijlage 1*: onderzoeksresultaten enquête (versie leerlingen).
- *Bijlage 2*: onderzoeksresultaten enquête (versie leerkrachten).
- *Bijlage 3*: interviews leerlingen en leerkrachten.

5 Bibliografie

Belga (red.), *Steeds meer vrouwelijke leerkrachten*, internet, De Standaard, 2010-03-31, (http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=DMF20100202_071).

Bijlage 1: onderzoeksresultaten enquête (versie leerlingen)

Heb je een Facebook account?

Ja	#90	64%
Nee	#30	21%
geen antwoord	#20	14%

Hoeveel tijd per dag, uitgedrukt in minuten, spendeer je aan Facebook?

slechts enkele uren per week	#20	14%
0 - 15 min.	#28	20%
15 - 30 min.	#17	12%
30 - 45 min.	#15	11%
45 - 60 min.	#14	10%
meer dan 1 uur per dag	#11	8%
geen antwoord	#35	25%

Hoe vaak per dag log je in op Facebook?

slechts enkele keren per week	#37	26%
1 - 2	#35	25%
2 - 4	#19	14%
4 - 6	#4	3%
meer dan 6 keer per dag	#5	4%
geen antwoord	#40	29%

Hoeveel vrienden heb je in je vriendenlijst staan?

0 - 50	#18	13%
50 - 100	#36	26%
150 - 200	#21	15%
meer dan 200	#25	18%
geen antwoord	#40	29%

Sinds wanneer heb je een Facebook account?

1997	#28	20%
1998	#0	0%
1999	#0	0%
2000	#0	0%
2001	#0	0%
2002	#0	0%
2003	#1	1%
2004	#1	1%
2005	#5	4%

2006	#3	2%
2007	#6	4%
2008	#14	10%
2009	#61	44%
2010	#5	4%
geen antwoord	#16	11%

Accepteer je soms personen die je niet persoonlijk kent?

Ja	#64	46%
Nee	#35	25%
Ik weet het niet	#16	11%
geen antwoord	#25	18%

Stel je bepaalde veiligheidsinstellingen in om je privacy te beschermen?

Ja	#85	61%
Nee	#19	14%
Ik weet niet hoe dit moet	#11	8%
geen antwoord	#25	18%

Heb je je privacyinstellingen zo ingesteld dat iedereen je foto's kan bekijken?

Ontoegankelijk	#6	4%
Bepaalde toegang	#67	48%
Volledige toegang	#27	19%
Ik weet het niet	#15	11%
geen antwoord	#25	18%

Privacy. Aanduiden op de schaal.

Hoe bezorgd ben je omtrent je privacy op sociale netwerksites?

	Niet bezorgd
1	#7 5%
2	#11 8%
3	#14 10%
4	#16 11%
5	#21 15%
6	#5 4%
7	#18 13%
8	#4 3%
9	#3 2%
10	#1 1%
	Erg bezorgd

geen mening	#16	11%
geen antwoord	#24	17%

Heeft iedereen toegang tot jouw profiel?

Ontoegankelijk	#3	2%
Beperkte toegang	#70	50%
Volledige toegang	#24	17%
Ik weet het niet	#16	11%
geen antwoord	#27	19%

Aanduiden op de schaal.

Ik beschouw al mijn facebook-vrienden daadwerkelijk als vrienden.

	Volledig oneens	
1	#15	11%
2	#15	11%
3	#23	16%
4	#9	6%
5	#17	12%
6	#11	8%
7	#6	4%
8	#4	3%
9	#5	4%
10	#4	3%
	Volledig eens	
geen antwoord	#31	22%

Ik gebruik Facebook vooral om:

Nieuwe vrienden te maken	#35	11%
Contact te houden met vrienden	#82	27%
Spelletjes te spelen	#53	17%
Oude vrienden terug te vinden	#55	18%
Foto's te delen	#42	14%
Video's te delen	#12	4%
geen antwoord	#27	9%

Wanneer je een status update (Wat ben je aan het doen?) uitvoert gaat deze vooral over:

Relaties	#17	8%
Vrienden	#53	24%

Dagelijkse activiteiten	#62	28%
Delen van media (YouTube, mp3, andere webs...	#36	16%
Foto's , video's van mezelf	#30	14%
geen antwoord	#24	11%

Als mijn leraar/school een groep zou oprichten word ik hier lid/fan van.

Ja	#39	28%
Nee	#39	28%
Geen mening	#41	29%
geen antwoord	#21	15%

Als mijn leraar/school actief is op een sociale netwerksite vind ik dit positief

Ja	#31	22%
Nee	#18	13%
Geen mening	#71	51%
geen antwoord	#20	14%

Waarom 'tag' jij personen?

Omdat ik het leuk vind	#48	29%
Om foto's te delen met vrienden	#40	24%
In de hoop dat ik terug getaged word	#7	4%
Ik tag niet	#50	30%
geen antwoord	#20	12%

Aanduiden op schaal.

Schrijf je berichten op iemand zijn prikbord?

	Zelden	
1	#22	16%
2	#13	9%
3	#36	26%
4	#35	25%
5	#6	4%
	Vaak	
geen mening	#7	5%
geen antwoord	#21	15%

Om te communiceren met vrienden verkies ik:

E-mail	#34	9%
Privéberichten via Facebook/Netlog	#46	12%

Via korte berichten op Facebook/Netlog	#44	11%
Windows Live Messenger ("MSN")	#103	26%
SMS	#101	25%
Telefoneren	#39	10%
Twitter	#15	4%
geen antwoord	#17	4%

Verstuur je privéberichten via Facebook?

Ja	#53	38%
Nee	#52	37%
Ik weet het niet	#7	5%
geen antwoord	#28	20%

Ik controleer vaak de statussen/paginas van mijn vrienden.

1 vriend	#18	13%
1 – 5 vrienden	#58	41%
5 – 10 vrienden	#15	11%
10 + vrienden	#18	13%
geen antwoord	#31	22%

Aanduiden op de schaal.

Ik lees vaak het nieuwsoverzicht ('Live-overzicht')

	zeer mee oneens	
1	#21	15%
2	#7	5%
3	#6	4%
4	#3	2%
5	#17	12%
6	#18	13%
7	#1	1%
8	#8	6%
9	#6	4%
10	#15	11%
	zeer mee eens	
geen mening	#14	10%
geen antwoord	#24	17%

Waarom ben je lid van een groep/pagina?

Omdat mijn vrienden ook lid/fan zijn	#37	17%
Omdat ik mijn standpunt wil verduidelijk...	#19	9%

Omdat ik gedwongen word	#4	2%
Omdat deze persoon of dit onderwerp mij ...	#38	18%
Voor de lol	#70	32%
Om informatie te verkrijgen	#11	5%
Om informatie te delen	#12	6%
Om zelf informatie toe te voegen	#9	4%
geen antwoord	#17	8%

Weet je wat 'taggen' is?

Ja	#68	49%
Nee	#25	18%
Ik weet het niet zeker	#12	9%
geen antwoord	#35	25%

Ik log ooit stiekem in op facebook tijdens de les.

Ja	#40	29%
Nee	#61	44%
geen antwoord	#39	28%

Ik zie mogelijkheden om facebook te gebruiken bij het leren.

Ja	#7	5%
Nee	#66	47%
Geen mening	#31	22%
geen antwoord	#36	26%

Ik zou het leuk vinden als de leraar facebook gebruikt in zijn lessen.

Ja	#42	30%
Nee	#33	24%
Geen mening	#30	21%
geen antwoord	#35	25%

Selecteer je geslacht:

Man	#40	29%
Vrouw	#70	50%
geen antwoord	#30	21%

Selecteer je geboortjaar:

1900	#6	4%
1901	#1	1%

1902	#0, 0%
1903	#1 1%
1904	#0, 0%
1905	#0, 0%
1906	#0, 0%
1907	#0, 0%
1908	#0, 0%
1909	#0, 0%
1910	#0, 0%
1911	#0, 0%
1912	#0, 0%
1913	#0, 0%
1914	#0, 0%
1915	#0, 0%
1916	#0, 0%
1917	#0, 0%
1918	#0, 0%
1919	#0, 0%
1920	#0, 0%
1921	#0, 0%
1922	#0, 0%
1923	#0, 0%
1924	#1 1%
1925	#0, 0%
1926	#0, 0%
1927	#0, 0%
1928	#0, 0%
1929	#0, 0%
1930	#0, 0%
1931	#0, 0%
1932	#0, 0%
1933	#0, 0%
1934	#0, 0%
1935	#0, 0%
1936	#0, 0%
1937	#0, 0%
1938	#0, 0%
1939	#0, 0%
1940	#0, 0%
1941	#0, 0%
1942	#0, 0%

1943	#0, 0%
1944	#0, 0%
1945	#0, 0%
1946	#0, 0%
1947	#0, 0%
1948	#0, 0%
1949	#0, 0%
1950	#0, 0%
1951	#0, 0%
1952	#0, 0%
1953	#0, 0%
1954	#0, 0%
1955	#0, 0%
1956	#0, 0%
1957	#0, 0%
1958	#0, 0%
1959	#0, 0%
1960	#0, 0%
1961	#0, 0%
1962	#0, 0%
1963	#0, 0%
1964	#0, 0%
1965	#0, 0%
1966	#0, 0%
1967	#0, 0%
1968	#0, 0%
1969	#0, 0%
1970	#0, 0%
1971	#0, 0%
1972	#0, 0%
1973	#0, 0%
1974	#0, 0%
1975	#0, 0%
1976	#0, 0%
1977	#0, 0%
1978	#0, 0%
1979	#0, 0%
1980	#0, 0%
1981	#0, 0%
1982	#0, 0%
1983	#0, 0%

1984	#0, 0%
1985	#0, 0%
1986	#0, 0%
1987	#0, 0%
1988	#0, 0%
1989	#1 1%
1990	#1 1%
1991	#1 1%
1992	#1 1%
1993	#21 15%
1994	#78 56%
1995	#0, 0%
1996	#0, 0%
1997	#0, 0%
1998	#0, 0%
1999	#0, 0%
2000	#0, 0%
2001	#0, 0%
2002	#0, 0%
2003	#0, 0%
2004	#0, 0%
2005	#0, 0%
2006	#0, 0%
2007	#0, 0%
2008	#0, 0%
2009	#0, 0%
2010	#1 1%
geen antwoord	#27 19%

Bijlage 2: onderzoeksresultaten enquête (versie leerkrachten)

Heb je een Facebook account?		
Ja	#18	46%
Nee	#21	54%
geen antwoord	#0, 0%	

Hoeveel tijd per dag, uitgedrukt in minuten, spendeer je aan Facebook?		
slechts enkele uren per week	#4	10%
0 - 15 min.	#7	18%
15 - 30 min.	#6	15%
30 - 45 min.	#1	3%
45 - 60 min.	#0, 0%	
meer dan 1 uur per dag	#0, 0%	
geen antwoord	#21	54%

Hoe vaak per dag log je in op Facebook?		
slechts enkele keren per week	#5	13%
1 - 2	#8	21%
2 - 4	#3	8%
4 - 6	#2	5%
meer dan 6 keer per dag	#0, 0%	
geen antwoord	#21	54%

Hoeveel vrienden heb je in je vriendenlijst staan?		
0 - 50	#1	3%
50 - 100	#5	13%
150 - 200	#5	13%
meer dan 200	#7	18%
geen antwoord	#21	54%

Sinds wanneer heb je een Facebook account?		
1997	#21	54%
1998	#0, 0%	
1999	#0, 0%	
2000	#0, 0%	
2001	#0, 0%	
2002	#0, 0%	
2003	#0, 0%	

2004	#0, 0%
2005	#0, 0%
2006	#2 5%
2007	#0, 0%
2008	#6 15%
2009	#10 26%
2010	#0, 0%
geen antwoord	#0, 0%

Accepteer je soms personen die je niet persoonlijk kent?

Ja	#2 5%
Nee	#14 36%
Ik weet het niet	#1 3%
geen antwoord	#22 56%

Ik accepteer leerlingen als vrienden.

Ja, op het moment dat ik hen in de klas he...	#3 8%
Ja, maar enkel als ze niet meer in mijn kl...	#6 15%
Neen	#7 18%
Ik weet het niet	#1 3%
geen antwoord	#22 56%

Stel je bepaalde veiligheidsinstellingen in om je privacy te beschermen?

Ja	#15 38%
Nee	#0, 0%
Ik weet niet hoe dit moet	#2 5%
geen antwoord	#22 56%

Heb je je privacyinstellingen zo ingesteld dat iedereen je foto's kan bekijken?

Ontoegankelijk	#8 21%
Beperkte toegang	#7 18%
Volledige toegang	#0, 0%
Ik weet het niet	#2 5%
geen antwoord	#22 56%

Heeft iedereen toegang tot jouw profiel?

Ontoegankelijk	#5 13%
Beperkte toegang	#9 23%
Volledige toegang	#0, 0%
Ik weet het niet	#3 8%

geen antwoord	#22	56%
---------------	-----	-----

**Privacy. Aanduiden op de schaal.
Hoe bezorgd ben je omtrent je privacy op sociale netwerksites?**

	Niet bezorgd	
1	#1	3%
2	#2	5%
3	#0	0%
4	#0	0%
5	#4	10%
6	#2	5%
7	#1	3%
8	#2	5%
9	#1	3%
10	#5	13%
	Erg bezorgd	
geen mening	#0	0%
geen antwoord	#21	54%

Ik gebruik Facebook vooral om:

Nieuwe vrienden te maken	#2	3%
Contact te houden met vrienden	#15	26%
Spelletjes te spelen	#0	0%
Oude vrienden terug te vinden	#13	22%
Foto's te delen	#6	10%
Video's te delen	#0	0%
geen antwoord	#22	38%

Wanneer je een status update (Wat ben je aan het doen?) uitvoert gaat deze vooral over:

Relaties	#0	0%
Vrienden	#5	12%
Dagelijkse activiteiten	#13	32%
Delen van media (YouTube, mp3, andere webs...	#0	0%
Foto's , video's van mezelf	#1	2%
geen antwoord	#22	54%

Waarom ben je lid van een groep/pagina?

Omdat mijn vrienden ook lid/fan zijn	#2	4%
--------------------------------------	----	----

Omdat ik mijn standpunt wil verduidelijk...	#3	6%
Omdat ik gedwongen word	#0	0%
Omdat deze persoon of dit onderwerp mij ...	#9	17%
Voor de lol	#8	15%
Om informatie te verkrijgen	#6	11%
Om informatie te delen	#3	6%
Om zelf informatie toe te voegen	#0	0%
geen antwoord	#22	42%

Weet je wat 'taggen' is?

Ja	#16	41%
Nee	#1	3%
Ik weet het niet zeker	#0	0%
geen antwoord	#22	56%

Waarom 'tag' jij personen?

Omdat ik het leuk vind	#1	3%
Om foto's te delen met vrienden	#3	8%
In de hoop dat ik terug getaged word	#0	0%
Ik tag niet	#13	33%
geen antwoord	#22	56%

Aanduiden op schaal.

Schrijf je berichten op iemand zijn prikbord?

	Zelden
1	#4 10%
2	#3 8%
3	#3 8%
4	#4 10%
5	#3 8%
	Vaak
geen mening	#0, 0%
geen antwoord	#22 56%

Om te communiceren met vrienden verkies ik:

E-mail	#12	19%
Privéberichten via Facebook/Netlog	#3	5%
Via korte berichten op Facebook/Netlog	#0	0%
Windows Live Messenger ("MSN")	#1	2%
SMS	#13	21%

Telefoneren	#10	16%
Twitter	#1	2%
geen antwoord	#22	35%

Verstuur je privéberichten via Facebook?

Ja	#11	28%
Nee	#6	15%
Ik weet het niet	#0, 0%	
geen antwoord	#22	56%

Ik controleer vaak de statussen/paginas van mijn vrienden.

1 vriend	#1	3%
1 – 5 vrienden	#3	8%
5 – 10 vrienden	#6	15%
10 + vrienden	#6	15%
geen antwoord	#23	59%

Aanduiden op de schaal.

Ik lees vaak het nieuwsoverzicht ('Live-overzicht')

	zeer mee oneens
1	#2 5%
2	#0, 0%
3	#0, 0%
4	#0, 0%
5	#0, 0%
6	#2 5%
7	#4 10%
8	#2 5%
9	#3 8%
10	#3 8%
	zeer mee eens
geen mening	#1 3%
geen antwoord	#22 56%

Ik beschouw al mijn facebook-vrienden daadwerkelijk als vrienden.

Ja	#1	3%
Nee	#16	41%
Geen mening	#0, 0%	
geen antwoord	#22	56%

Als mijn school een groep zou oprichten word ik hier lid/fan van.

Ja	#13	33%
Nee	#2	5%
Geen mening	#2	5%
geen antwoord	#22	56%

Als mijn school actief is op een sociale netwerksite vind ik dit positief

Ja	#15	38%
Nee	#0	0%
Geen mening	#2	5%
geen antwoord	#22	56%

Ik sta toe dat leerlingen op facebook inloggen tijdens de les.

Ja	#0	0%
Nee	#17	44%
Geen mening	#0	0%
geen antwoord	#22	56%

Ik zie mogelijkheden om facebook te gebruiken bij het lesgeven/leren.

Ja	#0	0%
Nee	#14	36%
Geen mening	#3	8%
geen antwoord	#22	56%

Selecteer je geslacht:

Man	#5	13%
Vrouw	#21	54%
geen antwoord	#13	33%

Selecteer je geboortejaar:

1900	#8	21%
1901	#0	0%
1902	#0	0%
1903	#0	0%
1904	#0	0%
1905	#0	0%
1906	#0	0%
1907	#0	0%
1908	#0	0%
1909	#0	0%

1910	#0, 0%
1911	#0, 0%
1912	#0, 0%
1913	#0, 0%
1914	#0, 0%
1915	#0, 0%
1916	#0, 0%
1917	#0, 0%
1918	#0, 0%
1919	#0, 0%
1920	#0, 0%
1921	#0, 0%
1922	#0, 0%
1923	#0, 0%
1924	#0, 0%
1925	#0, 0%
1926	#0, 0%
1927	#0, 0%
1928	#0, 0%
1929	#0, 0%
1930	#0, 0%
1931	#0, 0%
1932	#0, 0%
1933	#0, 0%
1934	#0, 0%
1935	#0, 0%
1936	#0, 0%
1937	#0, 0%
1938	#0, 0%
1939	#0, 0%
1940	#0, 0%
1941	#0, 0%
1942	#0, 0%
1943	#0, 0%
1944	#0, 0%
1945	#0, 0%
1946	#0, 0%
1947	#0, 0%
1948	#0, 0%
1949	#0, 0%
1950	#0, 0%

1951	#1 3%
1952	#0, 0%
1953	#1 3%
1954	#0, 0%
1955	#0, 0%
1956	#0, 0%
1957	#1 3%
1958	#0, 0%
1959	#3 8%
1960	#2 5%
1961	#1 3%
1962	#1 3%
1963	#0, 0%
1964	#0, 0%
1965	#1 3%
1966	#0, 0%
1967	#0, 0%
1968	#1 3%
1969	#0, 0%
1970	#1 3%
1971	#0, 0%
1972	#0, 0%
1973	#0, 0%
1974	#2 5%
1975	#2 5%
1976	#1 3%
1977	#2 5%
1978	#0, 0%
1979	#2 5%
1980	#0, 0%
1981	#0, 0%
1982	#3 8%
1983	#0, 0%
1984	#0, 0%
1985	#1 3%
1986	#0, 0%
1987	#0, 0%
1988	#1 3%
1989	#0, 0%
1990	#0, 0%
1991	#0, 0%

1992	#0, 0%
1993	#0, 0%
1994	#0, 0%
1995	#0, 0%
1996	#0, 0%
1997	#0, 0%
1998	#0, 0%
1999	#0, 0%
2000	#0, 0%
2001	#0, 0%
2002	#0, 0%
2003	#0, 0%
2004	#0, 0%
2005	#0, 0%
2006	#0, 0%
2007	#0, 0%
2008	#0, 0%
2009	#0, 0%
2010	#0, 0%
geen antwoord	#4 10%

Bijlage 3: interviews leerlingen en leerkrachten

Interview leerlingen en leerkrachten Sancta Maria Aarschot

Facebook in de school integreren?

Vraag 1: Hebben jullie een Facebook of Netlog account?

SV: Enkel Facebook, Netlog is meer voor de jongere leeftijd denk ik.

BVDB: Ja, ik heb ook alleen een Facebook account.

GV: ja, sedert september 2008 : alleen Facebook.

Vraag 2: Hoeveel tijd per dag spendeer je op Facebook?

SV: Ik denk toch een half uur per dag.

BVDB: Ik ongeveer drie kwartier per dag, maar dat kan variëren. Soms ga ik snel eens Vijf minuutjes kijken, en soms zit ik er een half uur op, maar gemiddeld toch wel drie kwartier per dag.

GV: 1 tot anderhalf uur, maar niet ED dag.

Vraag 3: Voor welk doel gebruik je deze sociale netwerksite?

BVDB: Ik vooral om nieuwe vrienden te zoeken en zelf foto's te posten. Maar ook om op mijn vrienden hun profiel te gaan kijken, uit nieuwsgierigheid.

SV: Voor mij hoeft nieuwe vrienden zoeken niet echt, maar gewoon in contact blijven met vroegere vrienden. Ik vind het ook leuk om foto's van vrienden te bekijken of af en toe eens een berichtje te sturen. Dat gaat immers veel sneller dan mailen!

GV: Ik gebruik het vooral om in contact te blijven met vrienden, kennissen en vrienden van vroeger of die naar het buitenland verhuisd zijn. Soms zal ik wel eens mijn opinie uiten op een bepaalde post of eens kijken wat II of oud leerlingen schrijven. Met spelletjes hou ik mij niet bezig.

Vraag 4: Zijn er mogelijkheden om Facebook in de les te gebruiken, zo ja hoe?

SV: Als ik dat zou willen doen dan zou ik eerder Moodle daarvoor gebruiken.

BVDB: Ja ik zou ook niet weten hoe ik Facebook in mijn lessen zou kunnen gebruiken.

GV: neen, de site is geblokkeerd op school en ik zie het nut er niet van in. De leerlingen moeten meer leren over Vocabulary en speaking enz..

SV: De leerlingen moeten dan ook allemaal een Facebook account hebben en natuurlijk ook internet.

BVDB: Ik merk ook dat de lagere klassen (1ste graad begin 2de graad) meer Netlog gebruiken dan Facebook.

SV: Ik denk dat Facebook voor hen iets te ingewikkeld lijkt, Netlog is immers iets makkelijker.

Britt Van Den Berg: Misschien dat het voor projecten wel handig zou zijn, zodat de leerlingen zelfstandig kunnen overleggen met elkaar. Maar echt voor tijdens de les,

dat weet ik niet. Ik werk graag met Moodle, Facebook is voor mij gewoon ontspanning.

Vraag 5: Als we toch een Facebook pagina zouden aanmaken voor een bepaald vak is dat dan didactisch verantwoord?

SV: Ik denk wel dat dat moet kunnen, als je daar een goede toepassing voor hebt.

Britt Van Den Berg: Ja, als het met het vak temaken heeft moet dat kunnen.

GV: geen commentaar.

Vraag 6: Hoe staan jullie tegenover het feit dat leerkrachten vrienden worden met hun leerlingen op Facebook.

BVDB: Ik heb daar geen probleem mee als het leerlingen zijn aan wie ik les geef of gegeven heb. Maar bijvoorbeeld gisteren kreeg ik een vriendschapsverzoek van iemand waar ik een uur studie aan gaf, en dat negeer ik dan wel. Ik ken die leerling niet persoonlijk. Maar ik hoor wel van andere leerkrachten die zeggen dat ze nooit zouden bevriend worden met hun leerlingen op Facebook. Maar ik heb daar geen problemen mee, ik heb immers ook niet veel geheimen, en de leerlingen zelf weten nogal veel van mij.

En dat ze mijn foto's zien daar zit ik ook niet mee in. Ik heb met mijn klassen een losse band, dus waarom niet.

SV: Ik heb wel veel geheimen dus ik accepteer liever geen leerlingen. Neen (lacht) van de meeste leerlingen zou ik daar geen problemen mee hebben, maar ik weet dat sommige echt nog onvolwassen zijn. En ik denk dat die leerlingen daar wel misbruik van zouden maken. Ik kan dan ook niet de ene leerlingen wel accepteren en de andere niet. Vanaf de moment dat ze zijn afgestudeerd heb ik er geen bezwaar tegen.

GV: Het is wel leuk om de leerlingen beter te leren kennen, dat lijkt me wel interessant. Maar ik ga nooit echt diep in op hun privacy, alles blijft meer oppervlakkig. Maar ik vind wel dat het moet kunnen, zeker met de hogere jaren.

Vraag 7: Is er de mogelijkheid dat Facebook kan vervangen worden door Moodle?

SV: Dat denk ik eigenlijk niet.

Britt Van Den Berg: Ja ik vind dat toch ook iets helemaal anders. Moodle is toch nog meer leerstof gericht, en Facebook is meer ter ontspanning.

SV: Ja Moodle is meer gericht op informatie uitwisselen en kunnen opvragen en Facebook is ja, meer ontspanning.

BVDB: Als ik naar Moodle ga is het echt om te kijken van wat gebeurt er op school, dan zit ik echt met schoolgebeuren in mijn hoofd. En als ik naar Facebook surf dan is het eerder vrije tijd.

GV: Neen, Facebook is te openbaar en te weinig gescreend en gecontroleerd. Een specifieke leeromgeving zoals Moodle is veel beter en kan nooit zo'n sociale site vervangen of vice versa.

Vraag 8: heeft Sancta Maria een Facebook pagina?

BVDB: Jawel hoor, over oud-leerlingen denk ik.

SV: Ik denk niet dat het een officiële pagina is, eerder iets dat is opgestart door oud-leerlingen.

Britt Van Den Berg: Ja, het is zo'n groep waar je fan van kan worden.

GV: Ja, het is ook gemaakt door oud leerlingen denk ik, er staan ook veel commentaren op over leerkrachten. Het is geen officiële site.

Vraag 9: waarom is het nuttig om bevriend te zijn met je leerlingen op Facebook?

Britt Van Den Berg: Ik vind wel dat je dan een betere band hebt met je leerlingen, ze moeten niet alles weten van mij, maar toch met die zesde jaren is dat wel eens leuk. Die zijn ook al iets meer volwassen. En in de les zoals je al hebt gehoord komt dat zo af en toe nog eens boven. De band is hier echt een voordeel.

SV: Ja, dat je uw leerlingen wat beter leert kennen op een andere manier. Je weet wat hen interesseert en boeit.

Britt Van Den Berg: Ze weten dan ook dat je interesse in hen hebt. Dan reageer ik soms eens op een foto zoals bij MO. Hij werkt dan in Plopsaland en dan reageer ik en dan is hij zo hoog als een huis. Dat appreciëren ze wel.

GV: zoals ik eerder al zei, is het leuk om je leerlingen beter te leren kennen, maar het blijft oppervlakkig.

Conclusie

De leerkrachten uit het eerste interview zijn het er unaniem over eens dat Facebook enkel en alleen voor ontspanning dient, en niets met school temaken heeft. Als het toch zou gebeuren dat Facebook ooit Moodle vervangt zou dat betekenen dat alle leerkrachten hun leerlingen moeten accepteren als vrienden. Sommige leerkrachten hebben hier geen moeite mee, anderen houden school en privé liever gescheiden. Als ze internet in de les zouden gebruiken zouden ze eerder de daarvoor bestaande site Moodle gebruiken. Bij Moodle leggen ze ook meteen de link met school, en Facebook linken ze aan ontspanning. Moodle zal facebook nog niet snel vervangen in de nabije toekomst.

Interview leerkrachten Sancta Maria Aarschot

Facebook in de school integreren?

Vraag 1: Hebben jullie een Facebook of Netlog account?

LV: Ik heb enkel een Facebook pagina en Twitter.

CV: Ja ik heb een Facebook account.

Vraag 2: Hoeveel tijd per dag spendeer je op Facebook?

LV: Facebook gebruik ik maar enkele mintuutjes per dag om even te checken of ik geen berichten heb. In tegenstelling tot Twitter, dat staat de hele dag open op mijn computer.

CV: Dagelijks enkele minuutjes, niet meer.

Vraag 3: Voor welk doel gebruik je deze sociale netwerksite?

LV: Vooral om mijn vrienden bij te houden. Soms kijk ik wel eens wat ze die avond gaan doen of waar ze op vakantie zijn geweest enz.

CV: Vooral om snel even een mailtje te sturen, en contacten te onderhouden.

Vraag 4: Zijn er mogelijkheden om Facebook in de les te gebruiken, zo ja hoe?

LV: Ik zie hier niet meteen een mogelijkheid, ik maak hier een onderscheid tussen school en ontspanning.

CV: Ik geef geen les maar ben stagecoördinator, moest ik wel lesgeven zou ik het niet doen. Facebook is te divers.

Vraag 5: Als we toch een Facebook pagina zouden aanmaken voor een bepaald vak is dat dan didactisch verantwoord?

LV: Geen commentaar.

CV: Voor andere vakken misschien wel, voor de stage zie ik dit niet echt zitten.

Vraag 6: Hoe staan jullie tegenover het feit dat leerkrachten vrienden worden met hun leerlingen op Facebook.

LV: Ik zou leerlingen niet meteen accepteren als vrienden, ze blijven je leerlingen. Misschien wel leerlingen die niet bij mij in de klas zitten.

CV: Ik sta geen leerlingen toe als vrienden, dat maakt alles ingewikkeld.

Vraag 7: Is er de mogelijkheid dat Facebook kan vervangen worden door Moodle?

LV: Op Moodle worden vooral online oefeningen gezet, een leerkracht kan dan controleren hoe lang een leerling aan die oefening heeft gewerkt en hoe goed/slecht hij/zij het heeft gedaan. Dit zou met Facebook niet kunnen, dus ik zie niet meteen een vervanging mogelijk.

CV: Dat denk ik niet, Moodle is speciaal voor de school, en Facebook is eerder een ontspanning.

Vraag 8: heeft Sancta Maria een Facebook pagina?

LV: Ja Sancta Maria heeft een Facebook pagina, maar ik denk niet dat deze officieel is.

CV: Ja hetzelfde.

Vraag 9: waarom is het nuttig om bevriend te zijn met je leerlingen op Facebook?

LV: Ik zie geen enkel nut. Leerlingen hebben mijn e-mailadres en kunnen mij zo bereiken. Facebook kan daar niet veel aan toevoegen. De leerlingen hoeven ook geen foto's van mijn kinderen/vakanties te zien en hoeven ook niet te weten waarmee ik bezig ben in mijn vrije tijd.

CV: Er is echt geen nut om leerlingen als vrienden te hebben. Ze zijn veel jonger en soms onvolwassen.

Conclusie

Ook hier in het tweede interview merken we dat de leerkrachten niet gretig zijn om Moodle door Facebook te vangen. Ze zijn ook absoluut tegen het feit dat leerkrachten leerlingen accepteren als vrienden op Facebook. LV maakt ook een goede opmerking: op Moodle kan een leerling oefeningen maken, de leerkracht kan achteraf nakijken hoe goed of hoe slecht hij of zij de oefening heeft volbracht. Op Facebook kan dit niet, Moodle is speciaal voor de school gemaakt, waarom dan veranderen?

Interview leerlingen 6MRV Sancta Maria Aarschot

Facebook in de school integreren?

Vraag 1: hebben jullie allemaal een Facebook of Netlog account?

MO: Ja, beide.

MA: A: Ja ook alle twee.

JVR: Alle twee.

SD: Beide.

MDP: Neen geen van beiden.

PDG: Neen.

Vraag 2: hoeveel tijd spenderen jullie dagelijks op Facebook?

MO: Dat valt te zien eigenlijk, als ik thuis ben en ik verveel mij ga ik sneller eens op Facebook kijken. Per week denk ik dat ik ongeveer 4 a 5 uur op Facebook spendeer.

MA A: Bij mij staat Facebook een hele avond open, ook al ben ik met iets anders bezig. Maar als er dan iemand iets zegt kan ik meteen reageren. Maar ik ben er niet constant op bezig.

JVR: ED avond toch wel gemiddeld een uur.

SD: Niet zo veel misschien 5 minuutjes per dag.

Vraag 3: voor welk doek gebruik je deze sociale netwerksite?

MO: Meestal voor spelletjes te spelen zoals Farmville en Fishville. Maar natuurlijk ook om contact te houden met vrienden, naar nieuwe vrienden ben ik niet op zoek.

MA: Om te praten met mensen, foto's te delen en om spelletjes te spelen.

JVR: Kijken wat mijn vrienden hebben gedaan die dag, of wat ze nog gaan doen. Naar verschillende groepen kijken en mij eventueel daar bij aansluiten (fan van worden) en ook spelletjes spelen.

SD: Bij mij ongeveer hetzelfde, spelletjes spelen en praten met mensen.

Vraag 4: post je veel foto's op Facebook?

MO: JA, ja wel veel, als ik op vakantie ben geweest, of naar een feestje. Ik zet er eigenlijk bijna alles op. Enkel mijn vrienden kunnen deze foto's zien, dus waarom zou ik het niet doen. Het is leuk om er reacties op te krijgen.

MA: Ik selecteer mijn foto's vooraleer ik ze op Facebook zet. Ik kies de leukste er uit en zet niet zoals MO alle fotos er op.

JVR: Toch wel redelijk veel, vooral van school bijvoorbeeld van de bezinning. Ik zet er toch wel tamelijk veel foto's op ik vind het ook leuk om mensen te "taggen" in mijn foto's.

SD: Niet veel, Er staat één foto op en dat is voldoende.

Vraag 5: Accepteren jullie onbekende mensen als "vriend"?

MO: Neen, helemaal niet. Als ik die persoon zou kennen van op foto, dan misschien wel. Maar als ik die persoon echt niet ken, dan liever niet.

MA: Ik probeer eigenlijk altijd eerst naar die persoon zijn profiel te gaan kijken. Als ik daar niet op geraak en geen gegevens kan checken dan accepteer ik hem/haar niet.

JVR: Niet altijd, enkel als ik die persoon al gezien heb. Ik accepteer bijvoorbeeld wel vrienden van vrienden, ik ken deze personen niet maar weet wel dat ze “oke” zijn.

SD: Neen ik negeer zo’n mensen altijd.

Vraag 6: Gebruiken jullie deze site in functie van de school?

MO: Dat valt te zien, soms wel als ik ben ziek geweest, maar echt over school praten op Facebook daar zeg ik NEEN tegen, ik heb wel leukere dingen te doen.

MA: Neen ik ook niet, dan zal ik eerder via MSN over school praten, of gewoon eens telefoneren naar mijn klasgenoten.

JVR: Facebook associeer ik niet met school, en als ik iets over school wil vragen zou ik net zoals MA MSN gebruiken.

SD: Soms durf ik wel eens iets vragen over school, maar ook niet echt veel.

Vraag 7: Zou Facebook in de les kunnen gebruikt worden hoe en waarom?

MO: Ik denk het niet, veel leerkrachten weten volgens mij ook niet hoe Facebook juist werkt.

MA: Ik kan me niet inbeelden dat we Facebook in de lessen zouden gebruiken. Ik denk dat iedereen dan met iets anders zou bezig zijn dan met de les.

JVR: Ja, met spelletjes te spelen enz.

SD: Als ik op Facebook wil, zal ik dat thuis wel doen, hier in school gaat dat toch niet.

Vraag 8: Zou het handig zijn om voor sommige vakken een groep aan te maken op Facebook waarop je kan discussiëren?

MO: Voor onze vakken niet denk ik. Misschien wel voor projecten zoals Chrisotomos. Daar wilde ze een forum voor aanmaken zodat alle zesde jaren daar op konden discussiëren, maar misschien is Facebook daar wel een stuk handiger voor. Iedereen kent ook Facebook.

MA: Neen, ik zou niet weten hoe, Facebook is trouwens verboden in deze school. Je kan op geen enkele computer in deze school op Facebook geraken.

JVR: Inderdaad Facebook is hier verbannen (lacht).

SD: Ik weet het ook niet. Facebook valt gewoon niet te associëren met school.

Vraag 9: Wat zijn de voor en nadelen om “vrienden” te zijn met leerkrachten op Facebook?

MA: Een nadeel is volgens mij dat het soms te persoonlijk kan worden. Je hoort toch soms op het nieuw dat leerkrachten een relatie aangaan met leerlingen. Ik pas daar toch mee op hoor.

MO: Ja ik word enkel vrienden met leuke leerkrachten. Bijvoorbeeld Mevrouw Van Den Berg, we leren haar op een heel andere manier kennen, en dat is wel leuk.

JVR: Ik vind dat wel leuk om leerkrachten als vriend te hebben.

SD: Ja ik heb ook Mevrouw Van Den Berg en u als vrienden op Facebook en het is wel leuk om eens naar hun foto’s te kunnen kijken.

MA: Nu weten we ook wat jullie hobby’s zijn en wat jullie in jullie vrije tijd uitsteken.

JVR: Echt nadelen zijn er niet denk ik.

Vraag 10: Zou het leuk zijn om als klas een Facebook Pagina aan te maken?

MO: Ik weet dat niet, valt ook te zien wat je er op gaat posten hé.

MA: Hoe? Heeft een klas dat al?

MO: ja kan toch maar één keer je e-mail adres gebruiken voor een Facebook pagina aan te maken.

Interviewer: Ja wel bijvoorbeeld één nieuw gemeenschappelijk e-mail adres aanmaken, bijvoorbeeld 6MRV@hotmail.com. En als iedereen het password daar van heeft gaat dat wel.

MO: Aah zo, maar dat is teveel werk, ik zou niet weten wat ik er op zou moeten posten. Alles staat immers al op mijn Facebook pagina.

MA: Ik zie dat ook niet zitten, dan moet je daar nog gaan tijd insteken.

JVR: Ja, we hebben al genoeg werk.

Vraag 11: Zou Moodle eventueel kunnen vervangen worden door Facebook?

JVR: Wat is Moodle?

MA: Die site van de school.

MO: Aah, ik ben daar één keer op gaan zien en vond dat verschrikkelijk ingewikkeld.

SD: Ja ik ook.

MO: Facebook is en blijft makkelijker dan dat Moodle gedoe. Als alles van Moodle op Facebook zou staan, dan zou ik daar eerder op gaan kijken.

JVR: Ja dat vind ik ook wel.

MO: En dan heb je ook alles in één klap: vrienden, spelletjes, school (op een andere pagina dan).

MA: Maar we gaan nu ook al niet op Moodle, waarom zouden we het dan wel doen als het op Facebook zou staan. Ik denk eerder dat de inhoud saai is en niet de site.

Conclusie

Uit het interview met 6MRV blijkt het dat de leerlingen niet zo bekend zijn met Moodle. Sommigen onder hun weten zelf niet wat Moodle is. Wanneer ik de vraag stel of ze Facebook wel eens gebruiken om dingen over school te vragen, vertellen ze mij dat ze liefst nog MSN hiervoor gebruiken. Msn is nog altijd persoonlijker vinden ze. Een Facebook pagina maken voor hun klas zit er ook niet meteen in, het is allemaal té veel werk luidt het. Sommige onder hun vinden het dom om Facebook te vervangen door Moodle, als ze op Facebook willen zullen ze dat thuis wel doen, trouwens Facebook is verbannen op school. Eén leerling had de opmerking dat als Moodle zou vervangen worden door Facebook het meer de aandacht van de leerlingen zou trekken. Alle leerlingen kennen immers Facebook, en het werkt makkelijker dan Moodle. Ook uit dit interview kunnen we afleiden dat de leerlingen het nut niet inzien om Facebook in de school te integreren.

interview met willekeurige leerlingen

Hoe facebook in de school integreren?

Hebben jullie allemaal Facebook?

AJ: Ja

YP: Yup.

ED : Ja

AVDB: Ja, tuurlijk.

IO: Ja

2. Hoeveel tijd spenderen jullie dagelijks op deze sites?

AJ: Twee uurtjes ongeveer.

YP: Zeker 2 uur.

ED: Toch zeker een kwartier

AVDB: 2 uur, soms meer, hangt af

IO: Af en toe eens een halfuurtje tot een klein uurtje als ik tijd heb.

3. Wat doe je meestal als je op deze sites zit?

AJ: Communiceren met vrienden en Farmville spelen.

YP: Werken voor school (het staat gewoon altijd open).

ED: Gewoon eens kijken of er iemand op mijn post gereageerd heeft.

AVDB: Spreken met mijn vrienden, reacties zetten op hun foto's.

IO: Communiceren met mensen die ik enkel op Facebook heb.

4. Post je veel foto's op deze sites?

AJ: Neen, niet iedereen moet mijn persoonlijke foto's te zien krijgen.

YP: Af en toe maak ik een nieuw album aan, met redelijk veel foto's.

AVDB: Redelijk

ED: Af en toe.

IO: Niet veel, maar ook niet weinig.

5. Accepteer jij ook mensen die je niet kent voor je vriendenbestand?

AJ: Ja, nieuwe mensen leren kennen is altijd leuk.

YP: Meestal niet, tenzij het vrienden van vrienden zijn.

ED: Hangt er vanaf of hij mij bekend voorkomt of niet.

AVDB: Normaal niet, maar als je onoplettend bent wel.

IO: Nee.

6. Gebruiken jullie deze sites in functie van de school? (bv: overleggen over huiswerk, vragen posten over bepaalde lessen?)

AJ: Ja, altijd handig om even iets na te vragen over een taak ofzo.

YP: Meestal gebeurt dit soort overleggen via msn.

ED: Jazeker! Dan moet je niet de hele tijd liggen telefoneren, Ik vraag het gewoon snel even op Facebook.

AVDB: Meestal wel.

IO: Ja

7. Denken jullie dat deze sociale netwerksites in les gebruikt zouden kunnen worden? Waarom of waarom niet?

AJ: Neen, dan zijn er te veel leerlingen met iets anders bezig op de site.

YP: Ik denk van niet, het zou voor te veel andere dingen gebruikt kunnen worden.

ED: goh neen eigenlijk...niet in functie van de lessen. buiten de lessen voor huiswerk zeker en vast , maar ik zie niet hoe je het zou kunnen gebruiken in de les.

AVDB: Ik heb absoluut geen idee, het zou wel leuk zijn.

IO: Geen idee.

8. Je kan op Facebook ook een groep aanmaken waar op gediscussieerd worden. Voor wED vakken zou dit handig zijn? en waarom?

AJ: Chemie , Fysica... zo kan je verschillende manieren leren om een oefening ofzo op te lossen.

YP: voor de lessen nederlands zou dit wel interessant kunnen zijn, er zou ook op de taal kunnen gecontroleerd worden terwijl er gediscussieerd zou worden in zo'n groep. Schriftelijk discussiëren is praktisch bijna onmogelijk, op internet (facebook) zou dit wel mogelijk kunnen zijn.

ED: zeker niet voor wiskunde! ik zou dan eerder de vakken esthetica of godsdienst ofzo gebruiken hiervoor. Dan heb je iets om over te discussiëren.

AVDB: voor vakken waar je problemen mee hebt, om uitleg te vragen enzo.

IO: Voor de hoofdvakken (afhankelijk van de richting). Als je vragen hebt, kan je om hulp vragen bij je medeleerlingen en zij kunnen je proberen het uit te leggen.

9. Wat zijn volgens jullie de voor en nadelen van bevriend te zijn met je leerkrachten op Facebook?

AJ: Je kan vragen stellen over leerstof die je niet begrijpt, nadeel die leerkracht weet wat je uitspookt en tegen je vrienden zegt.

YP: Ik zie hier geen voordelen van in, ze zouden al je foto's kunnen zien en werk (school) en privé moet je toch gescheiden kunnen houden vind ik.

ED: ik zie geen nadelen , leerkrachten zijn ook gewone mensen waarmee je dagelijks in contact komt , dus ik ben niet tegen een vriendschap op facebook met een leerkracht.

AVDB: voordelen; je kan makkelijker uitleg vragen van thuis uit als je iets niet snapt. Nadeel; zij kunnen al jouw "activiteiten" zien en dat is niet altijd leuk.

IO: Nadelen: privé en school moet eigenlijk wat gescheiden zijn.

Voordelen: je kan vragen stellen als je iets niet goed snapt.

10. Zou het leuk zijn om als klas een Facebook pagina aan te maken, en wat zouden jullie hier mee kunnen doen in functie van schoolprojecten enz.

YP: het zou idderdaad wel heel leuk zijn mocht iedere klas dit hebben. Er zou veel meer kunnen worden samengewerkt onderling, en mocht er een vraag zijn over een huiswerk/toets/taak dan zou er kunnen gediscussieerd kunnen worden in deze groep. Aangezien de meesten een facebookaccount hebben zou dit geen enkel probleem zijn. Vele scholen hebben een eigen netwerksite, dus waarom zouden ze dit niet kunnen via facebook.

AVDB:Ja, dat is heel leuk, zo kan je er allerlei dingen op delen met elkaar van foto's tot uitleg over huistaken en toetsen.

IO:Een groep op Facebook aanmaken voor je klas kan misschien wel handig zijn om elkaar wat verder te helpen met eventuele vragen enz.

11. Zou Moodle eventueel kunnen vervangen worden door Facebook

AJ: Ja, moodle zou hier zeker door kunnen vervangen worden omdat de meeste leerlingen facebook hebben en er goed mee kunnen werken.

ED: in mijn richting gebruik ik veel moodle dus dat zou ik zeker niet willen afschaffen, maar ik zie een facebookgroep van mijn eige klas wel zitten...

IO: Moodle vervangen door Facebook weet ik niet zeker. Maar Moodle mag wel vervangen worden!

Conclusie

Het laatste interview bevestigt alleen maar wat de vorige ons al duidelijk maakte, leerlingen zien tot nu toe nog geen toekomst voor Facebook in de school. Sommige leerlingen maken veel gebruik van Moodle in hun richting. De leerlingen uit het laatste interview zouden eventueel wel een Facebook pagina willen voor bepaalde vakken, zodat ze op die pagina over het vak kunnen discussiëren. Ze zouden deze pagina ook gebruiken voor foto's te posten van de klas enz.

Algemene conclusie

Uit alle interviews kunnen we ongeveer hetzelfde afleiden. De leerkrachten en leerlingen zijn nog niet klaar om Facebook in de school te integreren. De leerlingen willen eventueel wel een Facebook pagina aanmaken voor hun eigen klas, om daarop te discussiëren en foto's te posten enz., maar daar blijft het bij. De leerkrachten en de leerlingen uit de bovenstaande interviews zijn het er over eens dat Facebook als ontspanning dient, en helemaal niets met de school temaken heeft. Het is niet unaniem maar de meerderheid ziet er het nut niet van in. Voorlopig zal Moodle nog niet vervangen worden door Facebook.

